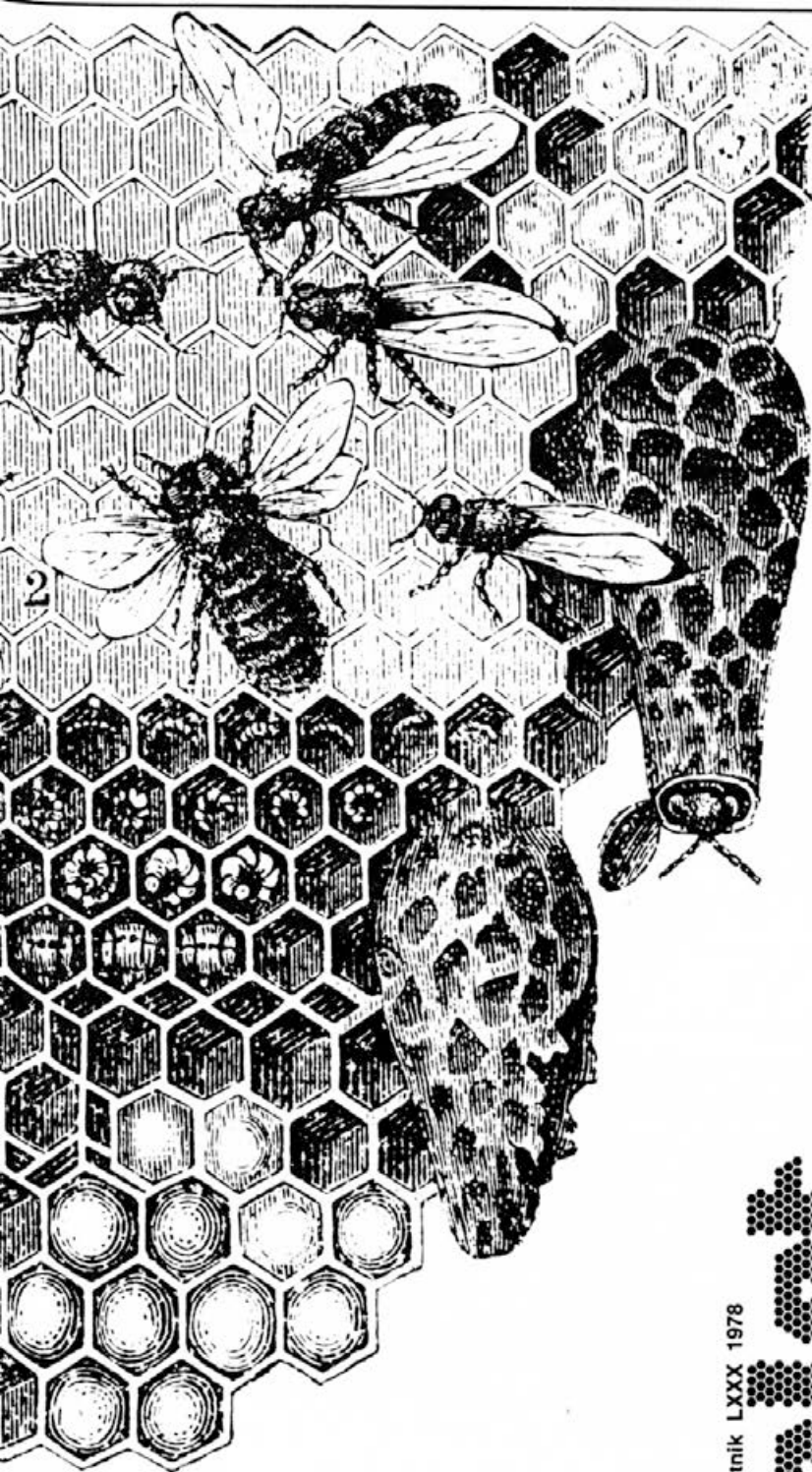
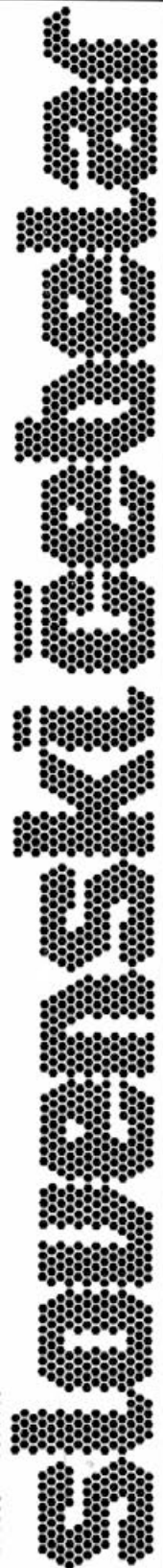

Letnik LXXX 1978

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

Št. 3

1. marec 1978

Leto 80

VSEBINA

dr. Jože Benigar: Slavnostni govor na proslavi 80-letnice slovenske čebelarke organizacije	73	IZKUŠNJE IN PREIZKUŠNJE	
Dušan Svára: Čebelarjeva opravila v marcu	82	Lojze Ličen: Izkušnja za prakso	104
Martin Mencej: Dostojno smo proslavili 80-letnico slovenske čebelarke organizacije in revije Slovenski čebelar	84	IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
inž. Ludvik Klun: Težke so naklade za ženske	93	Prispevki za ČIC	
inž. Ludvik Klun: Srečanje češkoslovaških novatorjev in racionalizatorjev v Pardubicah (nadaljevanje)	95	Obračun sklada ČIC za leto 1977	105
prof. Edi Senegačnik: Adam Kehrla spet pri nas	93	Obračun revije Slovenski čebelar za leto 1977	106
Julij Mayer: Novosti iz življenja čebel in drugih socialno živečih žuželk	100	Analiza članarine ZČDS za 1978. leto	107
		Nekaj zaključkov in sklepov III. seje IO SPOJ	107
		OSMRTNICE	
		BILTEN MEDEX d. e. delo na domu in kooperacija	
		Mitja Vošnjak-Maks Gregorc: Da bo hoja zares hoja	90
		Izobraževalni seminar	91
		Sodelovanje Medexa na razstavi sodobne čebelarke opreme	92

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 200,00 din, ga prejmejo zastonj.

Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II.

Izdajateljski svet: Dušan Svára, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Glavni urednik: Janez prof. Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Odgovorni urednik Biltena — Medex — exp.-imp. Franc Strumbelj.

Letna naročnina za nečlane 200,00, za tujino 250,00 za člane čebelarških organizacij drugih republik 120,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

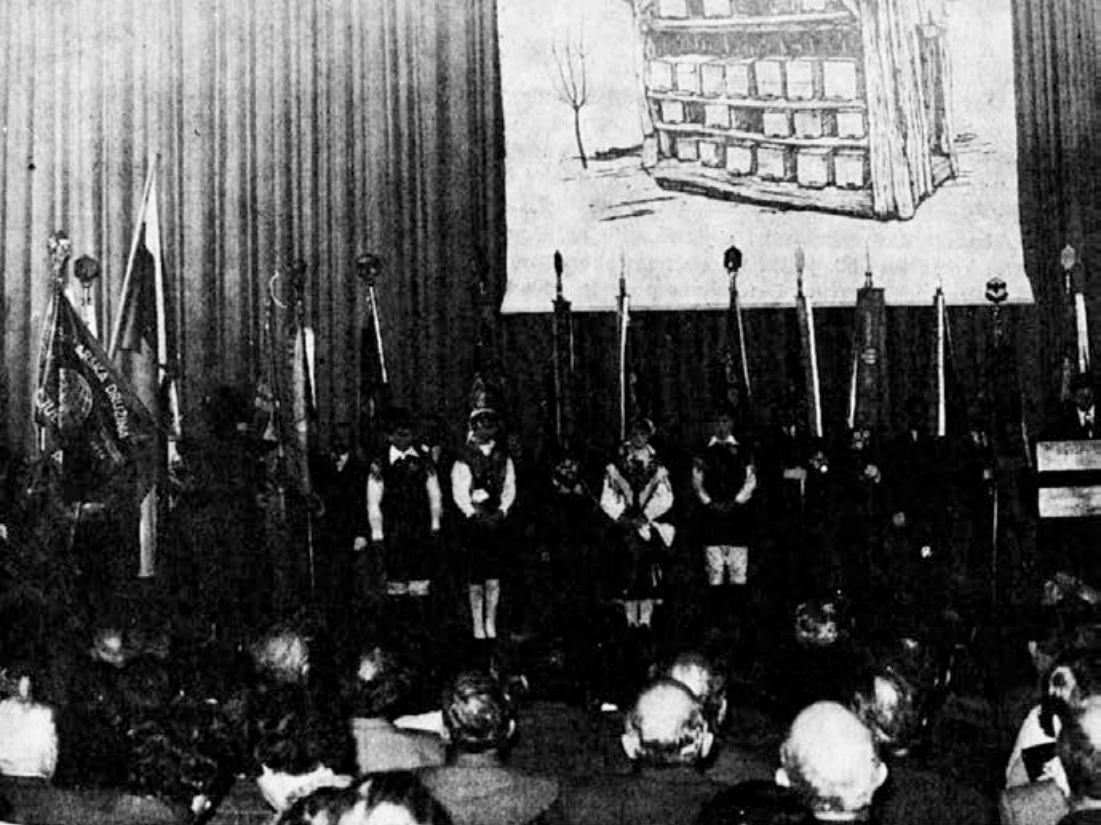
Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636. Telefon: 20-208.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Zunanja stran ovitka delo inž. Janeza Suhadolca.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 6850 izvodih.
Rokopisov ne vračamo.

Slavnostni trenutki na proslavi 80-letnice slovenske čebelarске organizacije — čebelarski prapori in narodne noše na odru pred podelitvijo odlikovanj in spominskih plaket

SLAVNOSTNI GOVOR PREDSEDNIKA ZČDS DR. JOŽETA BENIGARJA NA PROSLAVI 80-LETNICE SLOVENSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE

Spoštovani gostje, tovarišice in tovariši, dragi čebelarji. Posebna čast in zadovoljstvo mi je, da vas danes ob prazničnem jubileju — 80-letnici obstoja slovenske čebelarске organizacije in 80-letnici slovenske čebelarске revije »Slovenski čebelar«, lahko pozdravim v imenu Zveze čebelarskih društev za Slovenijo in seveda tudi v svojem.

Dovolite mi, da zaradi skopo odmerjenega časa orišem le v skromnih obrisih prejšeno pot, uspehe in neuspehe ter težave slovenske čebelarске organizacije od njene ustanovitve do danes. Menim, da bi ne bil dosleden v svojem poročilu, če ne bi navajal tudi imena nekaterih naših posebno prizadevnih in zaslužnih ter požrtvovalnih predhodnikov v čebelarški organizaciji.

Ustanovitev čebelarске organizacije na slovenskem sega pravzaprav nazaj v leto 1873, ko je bilo 30. julija na občnem zboru pri Slonu ustanovljeno **Kranjsko društvo za umno čebelarstvo**. Društvena pravila je odobrila Kranjska deželna vlada aprila 1873. Namen društva je bil z vsemi močmi podpirati čebelarški napredek, skrbeti za primeren pouk čebelarjev, uvajati in razširjati čebelarjenje s premičnim satjem, prirejati shode, predavanja in razstave ter posredovati pri prodaji čebel, medu in voska ter dajati po znižanih cenah moderne panje in čebelarški pribor. Društvu je bila obljubljena denarna pomoč od vlade, ki je v tem času močno podpirala gospodarska in čebelarška združenja na Češkem, Moravskem, Tirolskem in drugod. Sedež društva je bil v Ljubljani, občevalni jezik slovenski in nemški, strokovni glasili pa »Slovenska čebela« in »Die Krainer Biene«. Za predsednika je bil izvoljen baron Rožič. Prvi urednik »Slovenske čebele« je bil Vatroslav Holc pozneje pa Jerič. Urednik »Die Krainer Biene« je bil ves čas do 1875 — baron Rožič.

V lepo urejeni knjižnici najdemo že Goličnikov prevod Janševega »Popolnega nauka« iz leta 1772, ki ga je podaril dr. Bleiweiss. Organizirali so stalno razstavo in pripravljali ustanovitev društvenega čebeljnaka s 120 panji.

Zaradi slabega zanimanja »udov«, prenehanja državne podpore in zaradi izgub pri prodaji panjev in čebelarškega orodja, je prišlo društvo 1875 v finančne težave in je na občnem zboru 7. aprila tega leta sklenilo, da preneha izdajati list »Die Krainer Biene«, zaradi česar je predsednik Rožič najavil svoj odstop in konec leta tudi odstopil. Tako se je po dobrih dveh letih razšlo **KRANJSKO DRUŠTVO ZA UMNO ČEBELARSTVO**.

26. januarja 1876 so na občnem zboru sprejeli nova spremenjena pravila in preimenovali društvo v »**SLOVENSKO DRUŠTVO ZA UMNO ČEBELARSTVO**«, ki je prenehalo 1884 po nekaj več kot 8 letih svojega obstoja. Za predsednika je bil izvoljen Jožef Jerič. Novi odbor je prevzel okoli 880 goldinarjev dolga, kar je zelo hromilo delo društva. Skrbeli so predvsem, da je redno izhajalo društveno glasilo »Slovenska čebela« ostala dejavnost pa je le životarila.

Leta 1878 je društvo dobilo 200 goldinarjev državne pomoči za kritje stroškov čebelarških predavanj, ki naj jih prireja društvo po deželi. Priredili so le 6 »zborčkov«, kot so jih sami imenovali in na njih predavali, tolmačili čebelarško pravo in razdelili z žrebom določenim udeležencem — čebelarjem nekaj čebelarškega orodja.

Zaradi vse manjše državne podpore, neaktivnosti članstva, saj niso redno plačevali niti članarine, je društvena dejavnost vidno hiral. Društveno glasilo je izhajalo z zamudo in v skrčenem obsegu, število članstva pa se je vidno zmanjševalo. Temu je pripomogla še ustanovitev »Čebelarškega in sadjerejskega društva za Kranjsko na Jesenicah (4. marca 1883 v Lescah). Čebelarško in sadjarsko društvo za Kranjsko« so ustanovili na pobudo čebelarja in čebelokupca Jancza Modica. Bil je ves čas predsednik in urednik društvenega glasila »Slovenski čebelar in sadjerejec«.

V uvodniku društvenega glasila pod naslovom »Pametna beseda na pametnem mestu« je bilo med ostalim zapisano: »Čebeloreja in sadjereja razvija se v naših sosodnjih deželah lepše in hitreje nego pri nas.

Čebeloreja naša, pa še napreduje ne, ampak, akoravno je kranjska čebela svetovno znana, propada«.

Ze v drugem letu je društvo priredilo veliko čebelarško in sadjarsko razstavo v Lescah (od 17. do 24. avgusta 1884) in ob zaključku vzdalo ob veliki udeležbi spominsko ploščo na Janševi — Kuharjevi hiši z napisom:

V tej hiši se je rodil
20. maja 1734
ANTON JANŠA
prvi c. kr. učitelj čebelarstva

Najslavnejšemu Kranjskemu čebelarju
postavilo čebelarsko in sadjarsko društvo
za Kranjsko l. 1884

V društvenem glasilu je društvo priobčilo življenjepis Antona Janše, pisalo o Dzierdzonovem panju, leta 1884 pa najdemo že tudi opis Albertijevega listovnega panja.

Glasilo prinaša tudi dva članka o čebelnih boleznih. Poziva na plačevanje članarine (letno 1 gold.), ker pa ni bilo pravega razumevanja je leta 1889 društvo in glasilo brez objave — anonimno prenehalo.

Če ob zaključku tega kratkega prikaza ocenjujemo celokupno prizadevanje prve čebelarske organizacije vidimo, da je bil po zaslugi nekoliko vnetih mož, kljub skromnim in nedovoljnim sredstvom dosežen viden prispevek za naprednejši način čebelarjenja pri nas.

Deset letnikov »Slovenske čebele«, 600—700 razdeljenih sodobnih modernih panjev, mnogo novejšega čebelarskega orodja in točil, predavanja, razstave ipd. je vsekakor ugodno vplivalo na razvoj čebelarstva in pustilo za seboj vidne sledove napredka, pa tudi trdnjšo podlago za delo mlajše generacije na tem področju. Upoštevajoč splošne družbene razmere v katerih sta živela tedaj naš kmet in obrtnik in to, da sta z nezaupanjem gledala na gospodo in veleposestnika, ki so bili prav v tem času organizatorji društva, je društvo doseglo zares dobre rezultate. Škoda, da je društveni odbor spregledal pomen čebelarskih tečajev za učitelje, ker bi v njih zanesljivo našel najboljše sodelavce. Z njihovo pomočjo bi lažje organizirali na področju čebelarske podružnice in bi društvo preko njih lažje uveljavljalo svoje težnje, pa tudi zagotovilo svoj obstoj. Ne glede na vse to pa je gotovo, da je prvo organiziranje čebelarjev v 80 letih prejšnjega stoletja dalo mlajšemu rodu dober zgled in nemalo pripomoglo, da je v nekoliko ugodnejših razmerah želja in volja čebelarjev po trdni strokovni organizaciji postala zopet tako močna, da so se ponovno odločili ustanoviti čebelarsko organizacijo, katere 80-letnico obhajamo danes.

Tovarišice in tovariši! Teh nekaj skopih podatkov nam kaže, da so se že več kot pred 100 leti napredni čebelarji zavedali, da je za čebelarjenje potrebno strokovno znanje, ki ga lahko posreduje le dobro organizirana skupnost čebelarjev preko svojega društvenega glasila, da je uspeh organizacije odvisen od aktivnosti večjega dela članstva in da še tako prizadevno in sposobno vodstvo, ki nima opore v bazi in pomoči v družbeni skupnosti ne more uresničevati zastavljenih programov.

Ko je leta 1889 prenehalo »Čebelarsko in sadjarsko društvo za Kranjsko« na Jesenicah so bili slovenski čebelarji polnih 9 let brez čebelarskega časopisa in svoje strokovne organizacije. Nekaj malega je o čebelarstvu v tem času pisal tisk za kmetijstvo.

Za napredek kmetijstva je tedaj skrbela c. kr. kmetijska družba v Ljubljani, ki pa ni mogla dati slabo organiziranemu čebelarstvu mesto, ki bi ga po svojem pomenu za kmetijstvo zaslužilo. Zato sta dala leta 1897 pobudo za ustanovitev »Čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko«, tedanji ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani Gustav Pirc in starosta slovenskih čebelarjev Peter Pavlin, so 8. novembra 1897 na čebelarskem shodu potrdili ustanovitev društva s se-

dežem v Ljubljani, določili članarino 1 goldinar letno, in sklenili, da bodo mesečno izdajali strokovni list, ki ga naj prejemajo člani brezplačno. Tajništvo kmetijske družbe je prevzelo obveznost, da izvrši vse potrebne priprave, in oskrbi društvena pravila. 24. januarja 1898 se je v pisarni kmetijske družbe vršil ustanovni občni zbor. Pravila so dopolnili v toliko, da se lahko ustanavljajo tudi podružnice po vseh slovenskih deželah. Za prvega predsednika je bil izvoljen čebelar prof. Frančišek Lampe. Sklenili so, da se društveno glasilo imenuje »Slovenski čebelar« njegov prvi urednik pa je bil nadučitelj Frančišek Rojina.

Na naslednjem občnem zboru (po 1 letu) je prevzel predsedništvo nadučitelj Črnagoj Frančišek, leta 1905 pa Gustav Pirc. Društveno delo se je zaradi pomanjkanja gmotnih sredstev omejilo predvsem na izdajo »Slovenskega čebelarja« v katerem je bila glavna tema: »dobre in slabe strani posameznih panjev,« ki so imeli nič manj kot 5 borbenih in prodornih zagovornikov, tako da je prihajalo celo do neljubih medsebojnih odnosov. Priredili so nekaj javnih shodov in prireditve iz 1903 v St. Andražu sprejeli sklep, da se ustanovi **Čebelarско društvo za spodnjo Štajersko**. Za društveno glasilo so sprejeli »Slovenskega čebelarja«. Takoj so ustanovili več podružnic, imeli preko 20 poučnih shodov, na katerih so predavali Jurančič, Cernej, Pikel, Kurbus in drugi. Društvo je raslo in je imelo leta 1914 že 800 članov.

Po vojni pa se je društvo kot vsa druga čebelarska društva priključilo **»Čebelar-skemu društvu za Slovenijo«**.

Čas med l. 1905 in 1909 lahko štejemo za dobo čebelarskih shodov in podružnic. Pri slednjih ima velike zasluge takratni tajnik Avgust Bukovec, saj je sam ustanovil 17 podružnic. Na shodih in sestankih pri podružnicah je Bukovec s pomočjo Rojine, prof. Verbiča in drugih navduševal čebelarje za sodobnejši in naprednejši način čebelarjenja. Število predavanj pa tudi predavateljev je raslo in **doseglo vse večje uspehe**. Tu je bil poleg Bukovca posebno prizadeven in zaslužen še Likozar.

Leta 1907 je ponovno prevzel predsedniške posle Frančišek Črnagoj, tajniške pa Hinko Zirkelbal in jih vodil polnih 12 let vse do leta 1918. Zanimivo, da je bila leta 1908 najboljša letina v zadnjih 24 letih. Vse več čebelarjev je spoznalo, da čebelarstvo ni le idila, temveč ekonomska kategorija in je zato zanimanje za najustreznejši panj raslo iz leta v leto. V tej dobi se vse bolj prebija v ospredje Albertijev listovni panj, ki ga je modificiral Anton Znidaršič in ki ga še danes pri nas poznamo kot **AŽ panj**. Dokopali so se tudi do spoznanja, da je rojenje pri čebelarjenju **na med** nezaželeno in je bilo zato sprejeto vsesplošno geslo **»Za kupčijo — originalni Kranjč — za med pa AŽ panj«**. AŽ panj nezadržno prodira tudi med preproste čebelarje. Najprej se je razširil na Notranjskem potem v Ljubljani, nato na Dolenjskem in Gorenjskem. Naj omenim le vzorno čebelarstvo v Ljubljani (Marjanišče), kjer se je leta 1912 vršil prvi dvodnevni tečaj za čebelarjenje v AŽ panjih. Počasi si je utrl AŽ panj pot tudi na Goriško in Štajersko, čeprav je imel tu žilavega nasprotnika v Jurančiču (Dunajčan). Dalje se je razširil v Istri, Dalmaciji in tu in tam v Hrvaški.

Pomembno je še dejstvo, da je leta 1910 začela čebelarska organizacija skrbeti za sladkor namenjen krmljenju čebel.

Po zgledu Štajerske so tudi Goričani ustanovili leta 1914 **»Slovensko čebelarско društvo za Goriško«**. Pravila jim je odobrilo c. kr. namestništvo v Trstu. Za strokovno glasilo pa so sprejeli »Slovenskega čebelarja«. Svetovna vojna je žal kmalu prekinila delo novega društva in tudi čebelarstvo na Goriškem na sploh.

Zaradi slabega dela v Koroških podružnicah, ki jih je bilo precej, so sklenili ustanoviti »Slovensko čebelarско društvo za Koroško«. 28. oktobra 1913 so ob prisotnosti delegatov osrednjega društva v Ljubljani, ustanovili v Celovcu svoje čebelarско društvo za Koroško. Društvo je delovalo do konca vojne. Kot društveno glasilo je ostal tudi pri Koroških »Slovenski čebelar« in jih povezoval z Ljubljano. Kljub vojni je bilo društvo vse do leta 1919 dokaj aktivno. Zanimivo pa je, da se tu ni kot drugod uveljavljal panj s premičnim satjem, saj je bil predsednik Jakel zaradi

trgovine s čebelami močno zavzet za čebelarjenje v kmečkih panjih. Matično društvo je intenzivno pomagalo Koroškim čebelarjem vse do leta 1919.

Vojna doba 1915—1918 je močno zmanjšala aktivnost društva. Razen na Goriškem, kjer je bilo čebelarstvo popolnoma uničeno, so tudi druge podružnice omejile svoje delo na životarjenje. Število članov se je zmanjšalo za 1000 (odpoklicani v vojno) in matično društvo je skrbelo v glavnem za izdajanje Slovenskega čebelarja, seveda v zmanjšanjem obsegu.

Kljub težkim naporom je društvo oskrbelo svojim članom vsa vojna leta tudi sladkor. Leta 1917 je bila dokaj dobra letina, zlasti na hoji. Med vojno so prenehale s svojim delom tudi opazovalne postaje. Kljub vsem težavam in zaprekam, pa je društvo vendarle prebilo vojno obdobje in ohranilo osnovno organizacijo, ki je ponovno zaživela, čim so se nekoliko pomirili razburkani valovi vojne dobe.

Z odpravo deželnih meja je novi odbor (predsednik Andrej Kalan), zastavil vse sile za ujedinjenje vseh slovenskih čebelarskih društev. Leta 1920 so bila sprejeta nova društvena pravila in vsa čebelarska društva razen Goriškega, so se združila v eno organizacijo z imenom »**Čebelarsko društvo za Slovenijo**«. Deželna vlada je ustanovila mesto potovalnega učitelja, ki je takoj obdelal del Koroške, ki je ostal v Jugoslaviji, nato pa tudi ves ostali slovenski prostor. Leta 1919 je šlo društvo 48 podružnic, leta 1920 pa že 99. Leta 1919 je bilo 3305 članov, to število pa se je pozneje zmanjšalo. Na tako nihanje so vplivale vse manjše količine sladkorja (1900/1800; 1920/1000). Leta 1921 je pokrajinska uprava imenovala za Štajersko in Prekmurje še enega potovalnega učitelja.

Društvo je ustanovilo svoj **blagovni oddelek**, ki je imel veliko zalogo pribora, panjev in moderne stroje za izdelavo satnic.

1921 so pričeli misliti tudi na ustanovitev lastnega doma, muzeja in društvene šole. V ta namen so začeli zbirati prostovoljne prispevke v obliki »Kamnov« po 100 kron, in v enem letu zbrali 30.000 kron. Spomladi 1921 so kupili stavbišče na katerem naj bi stal bodoči društveni dom. Društvo je skrbelo za vzgojo čebelarjev na ta način, da je organiziralo mnogo predavanj in razstav, ter enodnevnih tečajev. Za 25-letnico je društvo organiziralo enotedensko (3—10. IX. 1922) razstavo v veliki dvorani in dvorišču Marjanišča. Za to razstavo je »Savez jugoslovanskih pčelarskih društev«, ki je bil ustanovljen prav na predlog slovenske čebelarske organizacije, izposloval državno podporo v znesku 17.000 din, primanjkljaj v znesku 7.500 dinarjev pa je pokrila oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave v Ljubljani. Glavni govorniki so bili predstavniki oblastnih organov za zadeve kmetijstva (šef odd. za kmetijstvo Pokrajinske uprave Sancin — tajnik Kmetijske družbe R. Lah).

V času razstave je bil 4. in 5. septembra tudi **prvi kongres jugoslovanskih čebelarjev**, ki je dosegel izreden vpliv na aktivnost društvenega dela po vsej Jugoslaviji.

Kot sem že omenil je »blagovni oddelek« skrbel za čebelarske potrebščine, pričel pa je prodajati tudi med in trgovina je dokaj lepo uspevala, vendar so prilični prebitki morali v glavnem pokrivati negativno bilanco društva. Leta 1932 so blagovni oddelek preimenovali v »Društveno čebelarno« in so jo zaradi velikega prometa morali preseliti v večje prostore na Pražakovi ulici 13.

8. VI. 1935 je društvo kupilo za 250.000 din Pollakovo hišo s stavbiščem na Tyrševi cesti 21, jo adaptiralo in se vselilo 2. novembra 1935. Hiša je postala priljubljeno shajališče čebelarjev, ki so prihajali v »Čebelarno« in »pisarno«.

Na predlog J. Verbiča naj bi hišo zunaj opremili s slikami in napisi in še dodali na poseben nadzidek stoječ napis: »Dom Antona Janše«. Leta 1952 je bila hiša ob izvajanju urbanističnega načrta mesta Ljubljane podrt in društvo je dobilo v zameno pol hiše na Miklošičevi cesti 28, kamor se je preselila trgovina in pisarna.

Za čebelarsko organizacijo pa so se prav v tem letu začeli črni dnevi. Da bi lažje razumeli kritično obdobje od leta 1952—1956 in težave v vrhu čebelarske organizacije moramo povedati, da je bilo po vojni čebelarstvo organizirano na načelih zadrž-

ništva in se je organizacija imenovala »Čebelarška zadruga«. Bila je specialna zadruga s podružničnimi enotami na terenu.

Ob prehodu iz specializiranih zadrug v zadruge splošnega tipa, se je čebelarstvo reorganiziralo na terenu v čebelarška društva, v republiki pa v Zvezo čebelarških društev za Slovenijo.

Leta 1953 se je od čebelarške Zveze zahtevalo, da kot društvena organizacija preneha z gospodarsko dejavnostjo, ker to ni v skladu z veljavnimi zakoni in predpisi in je bila decembra z odločbo drž. sekretariata za gospodarstvo nad njo uvedena prisilna uprava in nacionalizacija vseh stanovanjskih prostorov. Februarja 1954 je bilo ustanovljeno podjetje »MEDEX« in samostojna mizarska delavnica na Vrhniki. Zveza je morala prepustiti izpod nabavne cene vse zaloge in osnovna sredstva Medexu brezplačno. Medex pa je moral plačati Glavni zadružni zvezi leta 1954 in 1955 skupno 28.336.126 din medtem ko Zveza, kot ustanovitelj Medexa (odl. II/7-57 z dne 13. 12. 1954) ni dobila ničesar. Mizarska delavnica na Vrhniki se je pa po par letih združila s podjetjem LIKO Vrhnika in tudi kmalu propadla.

Tako se je Zveza znašla v težkih finančnih in premoženjskih razmerah, bila je v zelo utesnjenih prostorih in je bilo njeno organizacijsko in strokovno delo zelo omejeno, njen obstoj pa ogrožen. Zaradi take situacije je I. S. delno sam, delno pa prek Glavne zadružne zveze dal Čebelarški zvezi dvakratno pomoč, da je sploh lahko obstojala. Leta 1967 je Zveza zbrala zopet nekaj sredstev od Medexa za odstopljene in pozneje prodane prostore in kupila društvene prostore na Cankarjevi 3/II, kjer je še danes.

Da bi bile težave in pretresi v teh letih še bolj uočeni, naj povzamem besede, ki jih je iz poročila tovariša Bukovca na občnem zboru leta 1954 — izrekel na občnem zboru leta 1955 tov. Majcen, takratni predsednik Zveze: »Dediščina, ki sem jo pr - vzal pred enim letom je imela tele značilnosti:

1. ZČDS je bila organizacija na robu propada
2. Izpodkopani so bili ekonomski temelji naše organizacije
3. Članstvo je bilo malodušno in razdvojeno.

Vezi med Zvezo, društvi, družinami in članstvom so se skoraj povsem pretrgale. To so povzročili nekateri, ki so se odtrgali od članstva in niso upoštevali niti družbenih odnosov niti cenili društvenega premoženja. Še malo niso pomislili, da s svojo brezglavostjo uničujejo slovensko čebelarstvo. Zveza jim je bila le sredstvo za njihove namene in nepotrebno zlo ter so zavestno pripravljali likvidacijo naše organizacije. Delegati pa so na občnem zboru zahtevali volitve novega upravnega odbora, glasovali proti razpustu in zahtevali, da mora ZČDS obstojati še naprej.

Tako je organizacija prebrodila težko krizo, se ognila likvidaciji in stopila na pot rehabilitacije in konsolidacije. Čeprav jo še vedno obdajajo težave zlasti pri izvajanju programa za razvoj čebelarstva, ker nima dovolj finančnih sredstev, pa tudi premalo podpore od družbe, se le utrjuje in uveljavlja tako med članstvom, kot tudi v naši družbeni skupnosti.

Prosvetna dejavnost. »Slovenski čebelar«, ki je vkljub finančnim težavam izhajal redno razen leta 1944, ko je bil prepovedan kot glavni vzgojitelj in prosvetitelj naših čebelarjev. Menim, da sem dolžan omeniti pomembne in dolgoletne urednike, ki so skrbeli za »strokovno hrano« slovenskih čebelarjev.

Frančišek Rojina	21 let	Edi Senegačnik	6 let
Avgust Bukovec	19 let	Martin Mencej	5 let
Vlado Rojec	18 let	Stane Mihelič	1 leto
Humek Martin	8 let	Janez Mihelič	od leta 1975 dalje

Dvakrat je bil »Slovenski čebelar« v nemajhni nevarnosti za svoj obstoj. Prvič ko je leta 1930 banska uprava dala pobudo, da se vsi kmetijski listi združijo v eno glasilo

in drugič 1954, ko je državni sekretariat za gospodarstvo z odločbo dne 23. XII. 1953 uvedel prisilno upravo nad gospodarstvom ZČDS. V prvem primeru je odbor na osnovi sklepov vseh terenskih čebelarških organizacij poslal banski upravi spomenico v kateri je obrazložil škodo in posledice, ki bi zadele društva in čebelarje z ukinitvijo glasila in prikazal nevarnost, da bi to lahko ogrozilo celo obstoj društev.

Akcija odbora je uspela in Slovenski čebelar je brez prekinitve nadaljeval svoje poslanstvo.

Prisilni upravitelj je takoj v začetku 1954 izdal odločbo naj »Slovenskega čebelarja« prevzame »Kmečka knjiga«. To je takrat podprla Glavna zadružna zveza, ki je v tem času pričela ustanavljati posebne čebelarske odseke pri kmečkih zadrugah. Novi upravni odbor čebelarske Zveze, ki je bil izvoljen 14. 4. 1954 — predsednik Ivče Majcen pa se je z vsemi močmi temu uprl in v svojih obrazloženih zahtevah uspel.

Poleg »Slovenskega čebelarja« je organizacija skrbela tudi za dodatno čebelarsko literaturo. Tako so v njeni založbi izšle naslednje knjige:

A. J. Nauk o čebelarstvu, A. J. Razprava o rojenju čebel, A. J. Popolni nauk o čebelarstvu, Vrednost in poraba medu, Praktični čebelar, Čebelne bolezni, Vzgajamo najboljše čebele, Sodobno čebelarstvo — teoretični del, Sodobno čebelarstvo — praktični del, Gozdno medenje, Bolezni in zastrupitve čebeljih družin, Zbornik ob 200-letnici pisane slovenske besede o čebelarstvu.

Uvajanje nekaterih panjev je terjalo od čebelarske organizacije tudi pouk o novih metodah čebelarjenja. V ta namen se je posluževala predavanj, tečajev in razstav, predvsem pa svoje strokovne revije. Medtem ko sta bila »Slovenska čebela« in »Slovenski čebelar in sadjerejec« pod močnim vplivom nemške čebelarske literature, je »Slovenski čebelar« skušal mimo vsega posredovati tudi posebnosti, ki so jih narekemale razmere na Slovenskem. Med učitelje in utemeljitelje sodobnega racionalnega čebelarjenja sodijo zlasti Frančišek Rojina, Avgust Bukovec, Anton Znidaršič, Ivan Jurančič ter trgovec Mihael Ambrožič in Janez Strgar, med pisce pomembnejših čebelarskih knjig in člankov pa Franc Lakmajer, Anton Znidaršič, Franc Donat, Josip Verbič, Avgust Bukovec, Vlado Rojec, Stane Mihelič, Slavko Rajič, Leopold Debevec, Edo Senegačnik, dr. Jože Rihar, Franc Robida, Julij Mayer idr.

Ne majhno vlogo pri izobraževanju čebelarjev je odigrala tudi dobra in bogata strokovna knjižnica, ki je v pravem pomenu besede pričela delati leta 1921 in ki je takrat imela že 192 izvodov raznih letnikov »Slovenskega čebelarja« in 41 strokovnih čebelarskih knjig.

Posebna čebelarska kulturna ustanova je čebelarski muzej v Radovljici, ki skoraj nima primerjave s tujimi in ki se kaže predvsem v pristrčno naivnih slikah na panjskih končnicah. Muzej je ponos čebelarski organizaciji, ki se je dolga leta prizadevala za njegovo ustanovitev in preko svojih članov zbirala zanj zgodovinske predmete in material. Ideja za muzej je bila prisotna že v času, ko so slovenski čebelarji zbirali sredstva za čebelarski dom, saj je bil v programu tudi muzej. Že 1925. leta je pokojni Avgust Bukovec predlagal ustanovitev muzeja in ponudil tudi finančno pomoč in vsa svoje panjske končnice. Vendar zaradi pomanjkanja ustreznih prostorov ni prišlo do izvršitve sklepa in muzej je ostal v svojem zarodku.

Glavna zadružna zveza, kateri so se pridružili še Občinski ljudski odbor Radovljica, Zveza čebelarskih društev za Slovenijo in drugi, so pričeli s pripravami za formalno-pravno ustanovitev čebelarskega muzeja v Radovljici na Gorenjskem. Radovljica ni bila izbrana slučajno za kraj muzeja. Občinska skupščina je dala velike in ustrezne prostore v stari graščini na Linhartovem trgu, okoli Radovljice so se rodili veliki znameniti možje in čebelarji — A. Janša, prvi čebelarski učitelj na Dunaju in čebelarski pisatelj, svetovno znana trgovca s čebelami Mihael Ambrožič iz Mojstrane in Jan Strgar iz Bitenja. Muzej je bil odprt 3. julija 1959 kot društvena ustanova, 31. 10. 1962 pa z odlokom Skupščine občine Radovljica verificiran kot družbena ustanova. Muzej vodi danes prostovoljno in strokovno nadvse sposobna direkto-

rica Maruša Avguštin, ki s pomočjo mnogih strokovnjakov in čebelarjev, sodelavcev od ustanovitve do danes, vzorno urejuje in dopolnjuje to našo kulturno ustanovo.

6. aprila 1952 je občni zbor ZČDS sklenil, da ustanovi enoletno čebelarsko šolo. Upravni odbor je sklep spremenil in ustanovil dvoletno čebelarsko šolo. Denarno pomoč v znesku 375.000 din za kritje osebnih izdatkov je dal Mestni ljudski odbor Ljubljana, materialne stroške pa je krila ZČDS. Prostore je dala na razpolago Gospodarska srednja šola. Pouk se je pričel 4. novembra 1952, ki ga je obiskovalo 11 učencev. Leta 1953/54 se je vpisalo 15 učencev v I. letnik, 9 pa v II. Z zaključkom II. letnika je šola prenehala, ker ni bilo dovolj sredstev in ker absolventi niso našli ustrezne zaposlitve.

Slovenska čebelarska organizacija se je posebno svečano oddolžila svojemu velikemu učitelju in piscu, čebelarju, A. Janši. Tako je organizirala slavnostno proslavo 20. maja 1934 ob 200-letnici rojstva A. Janše. Proslava je dobila obeležje Jugoslovanske prireditve, saj so aktivno prisostvovali mnogi predstavniki oblasti iz Beograda in tudi predsednik Saveza pčelarskih organizacij v Beogradu. Na predlog prof. Josipa Verbiča so poslali mestnemu načelstvu v Ljubljani spomenico, v kateri so predlagali, da naj poimenujejo »Novi trg« v »Trg Antona Janše«. 21. maja so na Breznici, Janševem rojstnem kraju ob udeležbi preko 1500 slavnostnih udeležencev, odkrili novo spominsko ploščo. Prireditev je bila nadvse svečana in v programu so bile poudarjene vse vrline in zasluge A. Janše za slovensko in svetovno čebelarstvo.

Spominske svečanosti ob 200-letnici smrti A. Janše so bile plod sklepa ZČDS in Avstrijske zveze čebelarjev, ki sta na skupni seji 6. junija 1970 v Ljubljani sklenili, da se leto 1973 proglasi za Janševo leto.

Slavnosti jubilejnega leta so se začele na Dunaju 5. maja 1973 z obnim zborom Avstrijske zveze čebelarjev. Zvečer je bilo srečanje avstrijskih in naših čebelarjev.

V soboto 6. maja so prišli udeleženci v sprevedu pred spominsko ploščo A. Janše v Augartnu. Svečani govor in odkritje temeljito prenovljenega reliefa je imel predsednik Avstrijske zveze čebelarjev g. Alois Tropper, ki je med drugim dejal: AZČ je tu v Augartnu, kjer je ustvarjal veliki čebelarski učitelj cesarice Marije Terezije, vzdala leta 1934 za 200-letnico rojstva spominsko ploščo. Danes je ta plošča za 200-letnico smrti, temeljito renovirana in bo kot taka ponovno odkrita. Kratko obdobje obeh odkritij kaže hkrati kratko, vendar nadvse plodno življenje A. Janše. Na tej svečanosti je po odkritju govoril tudi predsednik ZČDS tov. Benedičič.

V nedeljo 26. avgusta 1973 pa je bila zaključna proslava jubilejnega Janševega leta na Breznici, kjer se je zbralo nad 500 udeležencev, med katerimi so bili tudi predstavniki Avstrijske čebelarske zveze, Zvezne republike Nemčije, Italije in Madžarske. Proslava je bila nadvse svečana. Spominsko ploščo jo po slavnostnem govoru odkril predsednik ZČDS tov. Benedičič. Nato je sledila vsaditev lipe in podpis listine o medsebojnem sodelovanju. Popoldne je bilo srečanje v Radovljici in ogled čebelarskega muzeja, kjer si lahko slišal navdušenje in priznanje.

»Le kako je mogel tako majhen narod napraviti — tako edinstven muzej v Evropi.«

Ob 100-letnici rojstva in 25-letnici smrti svojega priljubljenega in uglednega rojaka, ter zaslužnega čebelarja novatorja in organizatorja Antona Žnidaršiča, je čebelarsko društvo Ilirska Bistrica na zelo svečani prireditvi odkrila spomenik v novem parku pred Zdravstvenim domom ob cesti Ljubljana—Rijeka. Odkritju je prisostvovalo veliko čebelarjev in občanov ter predstavniki občinske skupščine.

Potrebe in želja po izobraževanju je bila med čebelarji res močnejša in dotedanje oblike (predavanja, tečaji, razstave) ter društveno glasilo niso več zadovoljevali ukaželnih čebelarjev, pa tudi ne dohitevali razvoja tehnologije čebelarjenja. Zato so nekateri obiskovali čebelarsko šolo v Avstriji (Gradcu), mnogi so se udeležili tečajev za mikroskopiranje, prirejalj so strokovne izlete v inozemstvo ipd. Zveza je spoznala, da je potrebna posebna izobraževalna institucija, kot jih imajo v zamejst-

vu, torej čebelarški izobraževalni center (ČIC). 30. aprila 1967 so na občnem zboru sklenili, naj bi Zveza ob 200-letnici smrti A. Janše odprla čebelarško šolo, ki bi omogočila dejanski napredek slovenskim čebelarjem. Po triletnih pripravah in študijah je upravni odbor ZČDS na svoji seji dne 18. 10. 1970 sklenil, da bodo pričeli z gradnjo čebelarškega izobraževalnega centra na Brdu pri Lukovici. Z gradnjo so pričeli 21. VII. 1972 ko so slavnostno položili temeljni kamen. Zgradba je žal obstala v surovem stanju pod streho in čaka na dograditev. Vzroki so poznani — predvsem pomanjkanje sredstev, ki jih čebelarji sami ne zmorejo ali ne želijo zbrati, družbena skupnost pa tudi ne kaže pripravljenosti, da bi pri tem pomagala. Čeprav so se določene naloge, ki bi naj jih opravljal ČIC izmenjale, so mnoge ostale, njim pa so se pridružile še nove (vzreja matic), ki zahtevajo brez odlašanja zagotovitev ustreznih prostorov. Prav vzreja matic kranjske čebele, ki je bila pomemben dohodek slovenskim čebelarjem, se postavlja pred slovensko čebelarško organizacijo z vso zahtevo, da to vprašanje čim prej rešimo. Zato apeliramo na slovensko skupnost in slovenske čebelarje, da z združenimi močmi dokončamo to nedograjeno zgradbo in spravimo s poti za sedaj že skoro sramoto našega časa.

Plemenilne postaje, ki naj skrbijo za vzrejo kvalitetnih matic, se na žalost ne razvijajo ampak celo propadajo. Leta 1951 smo imeli 19 plemenilnih postaj z 2134 plemenilniki. (Vzrejevalcev je bilo 114, vzrejnih matic pa 4641 — od tega oprasnih 3526 — 76 %). Do leta 1969 je število postaj padlo na 10, danes jih imamo samo še šest. Zveza je zato ustanovila posebno komisijo za vzrejo matic, vendar zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, predvsem pa ustreznih prostorov ne moremo doseči željenih rezultatov, čeprav so potrebe po maticah velike, vendar zaradi previsoke cene nedovoljno iskane.

Tovarišice in tovariši, danes mi čas ne dopušča, da bi še nadalje razpravljaj oziroma našteval naloge in težave, ki jih preživljamo čebelarji in naša čebelarška organizacija. Vendar menim, da bi ne bil dosleden v svojih izjavanjih, če ne bi ob tem jubileju pozval članstvo, da bolj strnjeno in sporazumno ter za stroko in družbo koristno, skrbi za razvoj čebelarstva, da se vraste v tokove sodobnega življenja naše skupnosti in na vseh področjih prispeva svoj doprinos.

Na drugi strani pa pozivam našo družbeno skupnost, vse njene organe in predstavnike, da pričnejo posvečati večjo pozornost v prvi vrsti čebelarjem — ne čebelarjem. Pomen čebel pri oplojevanju žužko-cvetnih rastlin med katerimi je zelo veliko prehrambenih kultur, ki so v kakovostnem in količinskem pogledu odvisne od čebel, pomen čebel pri varstvu okolja, prehrambeni in industrijski pomen čebelnih proizvodov (med, vosek, pelod, propolis, matični mleček, strup itd.) vse to naj postane bolj cenjeno, kot je sedaj. Zavedajmo se, da čebele ne živijo prosto v naravi zaradi posega človeške roke v prirodo in da jih mora zato gojiti človek — čebelar. Zato mu pomagajmo pri vzreji čebel, pri zatiranju in zdravljenju čebelnih bolezni, pri prevažanju na pašo, da ne bodo ostale neizkoriščene velikanske količine medicinske in cvetnega prahu in neoplojene sadne plantaže in razne poljščine.

Uredimo zakonsko tudi to področje upoštevajoč pri tem, da je treba delo nagraditi, pa čeprav je opravljeno iz ljubezni. Amaterizem ima tudi svoje meje in če ne bomo imeli dovolj razumevanja do rejcev čebel, nam bo število čebelarških družin še bolj nazadovalo, kar smo zelo boleče že doživeli po zadnji vojni.

V želji, da s skupnimi močmi in sporazumno dvigamo in širimo čebelarstvo v prid in za boljše delovno sposobnost ter zdravje naših delovnih ljudi, vam želim prijetno počutje na tej proslavi, kot tudi priporočam ogled sodobne tehnologije, ki jo lahko vidite na čebelarški razstavi, ki je v osnovni šoli v Polju pri Ljubljani.

Hvala

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MARCU

DUSAN SVARA

Nastopil je čas, ko se začenja nara-va poslavljati od zime. Sonce sije vse topleje. Tudi na osojnih legah se topi sneg. Prisojne strani so že posejane s trobenticami, telohom, spomladanskim žefranom in vrbovim cvetjem. Pomlad koraka urno v deželo. To je mesec, v katerem se prične čebelarjevo delo, z njim pa tudi veselje ali žalost. Ne me napak razumeti! Z veseljem ali žalostjo sem mislil na celotna čebelarjeva razpoloženja, ki jih bo čebelar doživljal v zvezi s čebelami vse tja do jesenskih priprav za uzimitev. Ponavljam celoletna zato, ker se v tem mesecu še nimamo česa veseliti. Čeprav so nam prav vse družine prezimile nas to ne sme uspavati. Druga polovica marca, cel april, nemalokrat pa tudi prvi del maja vse tja do ledenih mož je včasih pri nas lahko vreme hujše kot v koledarski zimi. Past za čebelarja je v naslednjem:

Rekli smo že, da začne matica z zaleganjem v prvi polovici januarja glede na vremenske pogoje. Zaleganje matice se stopnjuje tako, da imajo dobre družine v začetku marca nemalokrat po 4—5 satov zalege. Družine z manj zalege so potrebne naše pomoči. Njih mora čebelar nadzorovati vse do maja in se za njih še posebej zavzeti. Čebele nosijo vodo, obnožnino in z vrbe ali vresja že tudi prvi med. Vsa ta dejavnost matico še bolj spodbuja k zaleganju in zaležene ploskve se naglo širijo. Iznenada pa zapiha hladen sever in prične prav na drobno deževati. Po tednu takšnega vremena se pa namesto sonca zabeli precej debela snežna odeja. Idile je za nekaj časa konec. Zdi se mi, če je čebelar količkaj pošten, se mora tisto jutro ujeziti.

V panju je matica sicer omejila zaleganje, toda to ni popolna rešitev.

Veliko zalege porabi namreč mnogo hrane za svoj razvoj. Zaloge cvetnega prahu in medu vidno kopne. Varčevanje se je začelo, s tem pa tudi lakota. Čim pa je čebela v svojem življenju enkrat lačna, ne pričakujemo od nje več nobene koristi. Torej, ko v jeseni pazimo svoje čebele, imejmo pred očmi muhavost vremena v naslednjem letu. Zato raje dajmo družini kakšen kg klaje več kot je to potrebno. Marec je mesec, ko moramo misliti na razvoj družin. Načinov za to je več. Najboljši je prevoz v toplejše kraje na spomladansko resje ali pa v vzhodno Slovenijo na mrtvo koprivo. To si žal le malokateri čebelar lahko privošči.

Pri tesno zloženih panjih bomo pri pregledu sredi marca pogosto opazili družine, katere so svoje gnezdo »prislonile« k desni ali levi strani panja. Grejejo se pač s sosednjo družino. V takšnem primeru je sedaj čas, da premaknemo gnezdo na sredino plodišča ali medišča, odvisno od tega, kje družina prezimuje. Pri tem posegu ne smemo pomešati satja. Vrstni red satov v gnezdu mora ostati nespremenjen. Pri tem delu priporočam še nekaj; vsak drugi sat v gnezdu obrnemo okoli njegove krajše osi. To pomeni, da je tista stran sata, ki je bila do sedaj pri čelni strani panja, sedaj tik okenske mrežice, pri vratih panja. Od štirih ali petih zaleženih satov v gnezdu smo tako obrnili dva sata. S tem smo podobo kroga, gledano v preseku, razširili v elipso. Med je sedaj v obrnjenih satih prišel tik k žrelu, ker takšne razvrstitve čebele v panju ne trpe, začno z veliko vnemo ta med prenašati v notranjost panja k okencu. Gnezda s tem nismo bistveno razdrli, vendar smo s tem posegom dosegli, da se bo pojavil prazen prostor na koncih obrnjenih satov. Ta pro-

stor bodo čebele takoj zasedle, ker morajo greti zalego na sosednjih satih. S prenosom medu se je sprožila v panju velika delovna vnema, ki vpliva tudi na matico. Prazne površine, tako oblikovane elipse, bodo kaj kmalu zaležene z mlado zalego. Razen opisanega ukrepa, s katerim pospešujemo zaleganje, je sedaj nastopil tudi čas, da pričnemo dražilno krmiti. To priporočamo zato, ker je v večini panjev zimska zaloga več ali manj pri kraju, poleg tega pa, kot je že rečeno, še nič ne vemo, kako nam jo bo zagodlo vreme.

Paziti moramo, da bo dobila vsaka družina 2 do 3 l tople medene ali sladkorne raztopine. Razmerje naj bo 1 : 1. Ni odveč, da na vsak liter klaje raztopite 1 gram fumidila B ali fumagilina. Če nosema že »šari« po panju, jo s tem ukrepom odstranimo, če pa je ni, se bomo pa na ta način pred njo zavarovali. Mnenja sem, da je nosema v naših podnebnih razmerah prisotna v vsaki družini, katera je številčno šibka, ki ima staro matico, ki je zazimljena z manjšo količino hrane in če je bila pri zazimljenju odeta nestrokovno, tako da je prezimila v vlagi.

Vsak čebelar želi imeti na začetku čebelarске sezone močne družine, ker ve, da mu bodo ob količkaj dobri paši le takšne v veselje. Zatorej lahko zaključimo, da so vsi opisani posegi v tem času najvažnejše čebelarjevo opravilo v zgodnji pomladi. Za vsa ta dela se moramo vedno temeljito pripraviti. Ne bo odveč, če vas tudi sedaj spomnim na to, kako važna je toplota v panju, pri tej stopnji razvoja družine. Zatorej ne imejte predolgo odprtih panjev. Delajte hitro in smotno. Ko pri opazovanju panjev s čelne strani vidite, da se na nekaterih

To je sedaj hrana neprecenljive vrednosti

bradah čebele kar drenjajo in s polnimi koški hite v panj, medtem ko z isto vremo odnašajo iz panja mrtvice in drobir, si samo zaželite še več takšnih družin. Te panje ni potrebno odpirati, vse kar sedaj potrebujejo, je mir, toplota in lepo vreme. Če nam je kakšna družina vznemirjena in močno šumi, je to znak, da je izgubila matico. Takšna družina tudi ne nosi obnožnine, a na bradah se nemalokrat pojavijo majhni troti. Zalega je raztresena po satju in v celicah najdemo tudi po več jajčec, ki leže kar po stenah. To je znak, da je naša družina trotovska in je ni vredno reševati, ker bi bilo to največkrat brezuspešno. Takšno družino je najbolje zažveplati, prežračeno satje pa porazdeliti ostalim družinam, seveda če smo prepričani, da je bila družina sicer zdrava.

Močno oslabele, toda zdrave družine združimo, ker kot že vemo, od teh ne bomo imeli nobene koristi v tem letu.

DOSTOJNO SMO PROSLAVILI 80-LETNICO SLOVENSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE IN REVIE SLOVENSKI ČEBELAR

Proslava dne 28. januarja ni bila samo oddolžitev preteklosti slovenske čebelarске organizacije in njenim zaslužnim in požrtvovalnim organizatorjem, tudi ne trenuten preblisk naporov, uspehov v pretečenih osemdesetih letih, ampak je bila hkrati manifestacija današnjih teženj in hotenj slovenskih čebelarjev in čebelarstva pri nas.

Ko je na ustrezno okrašenem odru velike unionske dvorane v Ljubljani ob napovedanem času zadonela iz grl pevcev Študentskega okteta Prešernova Zdravljica, je prevzela tisočgla-vo množico, ki je do zadnjega kotička napolnila dvorano, zavest svečanega začetka jubilejne proslave.

Ob navzočnosti predsednika in članov častnega predsedstva, vidnih predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, organov oblasti, znanstvenih ustanov in strokovnih združenj, gostov in čez 900 predstavnikov čebelarstva iz vse Slovenije, je za tem stopil pred mikrofonski predsednik Zveze čebelarskih društev za Slovenijo

dr. Jože Benigar,

ki je za pozdravnim nagovorom v svojem referatu nizal vijugasto pot slovenske čebelarске organizacije od prvih zametkov v letih 1873 pa vse do današnjih dni. V strnjeni besedi je risal pogosto trnovo pot čebelarске organizacije, opisal, kako je slovenski čebelar neumorno in poln entuziazma klesal obraz svoje čebelarске organizacije v posameznih obdobjih od prizadevnih organizatorjev Kranjskega čebelarskega društva sredi druge polovice pretečenega stoletja prek ustanoviteljev organizacije pred osemdesetimi leti G. Pirca, Jurančiča, F. Rojine do neumornega organizatorja in urednika Avgusta Bukovca in M. Humeka.

Pri snovanju in razvoju organizacije je imel svoj levji delež strokovni čebelarski tisk, predvsem revija Slo-

Predsednik ZČDS dr. Jože Benigar na govorniškem odru

venski čebelar, ki prav tako praznuje te dni svoj osemdesetletni jubilej ne-pretrganega izhajanja. S tiskano besedo je bodril čebelarje k strnjenosti v organizaciji, dvigal njihovo strokovno raven, jih informiral o najnovejših čebelarskih dosežkih doma in v tujini, ter hkrati oblikoval slovenski čebelarski besednik in s tem vpletel svoj pomemben delež v slovensko jezikovno kulturo. Pionirsko strokovno in jezi-

Republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano inž. Milovan Zidar je čestital organizaciji k jubileju in k uspehom

Pogovor starega čebelarja z vnukom je bila zelo uspeša točka v kulturnem delu programa

kovno delo so opravljali v prvem obdobju izhajanja glasila zaslužni in dolgoletni kreatorji slovenske čebelarke besede Frančišek Rojina, Avgust Bukovec in Vlado Rojec.

Čebelarška organizacija in njen tisk sta pa bila poleg njune osnovne dejavnosti pomemben dejavnik v našem narodnem razvoju predvsem v času pred prvo svetovno vojno, ko je bilo treba dvigati narodno zavest pred vedno bolj grozečim germanskim navalom in se aktivno vključevati v narodno preporodno življenje ter tedanji naš družbenoekonomski razvoj, je poudaril predsednik dr. Benigar v svojih izvajanjih ter zaključil s pozivom:

»Čas mi ne dopušča, da bi še naprej razpravljal o preteklosti in našteval današnje naloge in težave, ki jih preživljajo čebelarji in čebelarška organizacija. Vendar menim, da bi ne

bil dosleden v svojih izvajanjih, če ne bi ob tem jubileju apeliral na članstvo, da bolj strnjeno, sporazumno in za stroko ter družbo koristno skrbi za razvoj čebelarstva, da se vraste v tokove sodobnega življenja naše skupnosti in na vseh področjih prispeva svoj delež.«

Nato je v svojem pozdravnem nagovoru čestital organizaciji *v imenu častnega odbora proslave in v imenu Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije* republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dipl. inž. Milovan Zidar z naslednjimi spodbudnimi in obetavnimi besedami:

»Čebelarstvo prištevamo nedvomno med najstarejše človekove aktivnosti za voljo neposrednih gospodarskih koristi in človekovega obvladovanja prostora in rastlinskega sveta. Ta dejavnost ima pri nas dolgo zgodovino ter bogato tradi-

**Pomembni gostje na
naši proslavi**

cijo. Doživela pa je že v davnini takšen razmah, da smo lahko prispevali znanje in izkušnje tudi drugim, celo najrazvitejšim sredinam.

Vaša organizacija je vseskozi delovala izobraževalno, širila je znanje, v določeni obliki pa je tudi spodbujala raziskovalnega duha med čebelarji. To delo je po naravi sicer pretežno ljubiteljsko in več ali manj individualno; za uspešno delovanje in premagovanje težav ter poglobljeno delo pa so ustvarjalci slovenske čebelarске organizacije vedno čutili potrebo po združevanju naporov, kar so uresničevali v svoji organizaciji.

Ta izročila naših prednikov ni mogoče zanemariti, posebno še v času, ko sodobno čebelarstvo, sodobne metode dela s čebelami, dodelave blaga in izdelave opreme terjajo raziskovalno zasnovano delo in velika gmotna sredstva.

Čebelarstvo je pomembna gospodarska dejavnost, katere vrednost tehtamo tako po količini in vrednosti prodanega medu, peloda, voska ter drugih pridelkov, kot tudi po drugih koristnih učinkih v rastlinski reprodukciji.

To dejavnost pa moramo obravnavati tudi v dimenzijah sodobnih pogledov o varstvu človekovega okolja, o širjenju spoznanja naravnih zakonitosti, kot možnost množične rekreacije občana in delovnega človeka ob sočasni ustrezni vrednosti v narodnem gospodarstvu.

Glede na to, da imamo ustrezne naravne možnosti za razvoj čebelarstva v

republiki in zunaj tega področja in ob dejstvu, da naše čebelarstvo ne krije popraševanja na domačem trgu in ne iz-

Podelitev odlikovanj je bila nadvse slovesna.
Podpredsednik ZČDS inž. Jože Babnik sprejema odlikovanje Antona Janše I. stopnje

Spominsko plaketo je za SPOJ sprejel njen predsednik tov. Ištvan Boršoš

Najstarejši odlikovanec pa je bil Mohor Petrič, ki je prejel spominsko plaketo in je že dopolnil 98 let

korišča določenih možnosti v izvozu, ne moremo biti zadovoljni s stanjem v tej dejavnosti. V svojih analizah ugotavljate vzroke za relativno zaostajanje čebelarstva v zadnjem desetletju v primerjavi s preteklostjo in na razmere v nekaterih drugih državah.

Strinjamo se z ugotovitvijo, da položaj te gospodarske panoge v naši državi ni nazbolj ustrezno obravnavan.

V tej zvezi bi ob tej priložnosti ponovno poudaril potrebo po koordinirani družbeni akciji za hitrejši razvoj čebelarstva skladno s celovitimi možnostmi in zahtevami v naši družbi, pri čemer menim, da čebelarji sami:

1. izboljšajo organiziranost čebelarjev v čebelarških društvi in v drugih oblikah organiziranja in združevanja;

2. upoštevajo, da sodobno gospodarjenje terja več sredstev in zaostreje gospodarsko tveganje, ki mu izoliran in neorganiziran čebelar težko sledi. Zato kaže podpreti pozitivne napore tistih čebelarjev in OZD, ki na temelju samoupravnega planiranja združujejo napore za skupno proizvodnjo, v ta namen združujejo delo in sredstva in se hkrati dogovarjajo o delitvi skupaj ustvarjenega

dohodka in poslovnega rizika. Le na temelju samoupravnega združevanja na skupnih programih, ob polnem spoštovanju zasebne lastnine in osebnega dela čebelarjev je mogoče hitreje širiti intenzivno čebelarjenje in stabilizirati odnose v proizvodnji in delitvi ter obvladovati tržna in proizvodna nihanja ter tveganja;

3. ne kaže pa zanemarjati vseh oblik oživljanja in širjenja čebelarških aktivnosti zlasti med mladino in bolj organizirano pristopati k širjenju znanja med aktivnimi in med mladino že v šolskih klopih. Tu so bogate izkušnje 80-letnega dela čebelarške organizacije.

Naj vas obvestim, da ste z bolj organiziranim nastopom in ustreznim programom že uspeli aktivirati ustrezne upravne organe v republiki in federaciji. V tem smislu skupaj pripravljamo v republiškem živinorejskem zakonu in veterinarskih predpisih ter pri drugih ukrepih republike enakopravno obravnavanje in ustrezno mesto znotraj živinorejske dejavnosti. Le-ta obravnava čebelarstvo širše kot doslej. S tem zakonom in izvršilnimi predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, bo dana možnost za

vrsto vprašanj, ki se nanašajo na selekcijo in zaščito domače čebele sivke, organizacijo in financiranje opazovalne in prognostične službe, urejanje paše in vrsto drugih vprašanj, ki zadevajo organiziranje in zaščito plemenitih postaj.

Za naslednje srednjeročno obdobje pa bo potrebno zagotoviti tudi ustrežnejše mesto in ukrepe v sistemu samoupravnega družbenega planiranja v republiki in občinah, in — kot že rečeno, spodbuditi združevanje sil organiziranih čebelarjev v odnosih z združenim delom in v njem samem.

Bolj trdno povezovanje bi bilo potrebno tudi z znanstvenoraziskovalnimi institucijami zaradi uvajanja najsodobnejših dosežkov, da bi bil zagotovljen hitrejši napredek panoge in obnovljena nekdanja veljava v širšem merilu.

Sedanja generacija čebelarjev naj bi nadaljevala tradicijo in bogato izročilo v pogledu širjenja obsega proizvodnje in zlasti strukture proizvodov in aktivnosti, za kar ima neslutene razvojne možnosti ob aktiviranju in naslonitvi na ustrezne nosilce, zlasti pa še na združeno delo.

Šen enkrat vam čestitam ob visokem jubileju in vam želim v prihodnje še več uspehov v našo skupno družbeno korist in vaše osebno zadovoljstvo.

Sledili so pozdravi:

Ištvana Boršosa, predsednika Saveza pčelarskih organizacij Jugoslavije;

Tatjana Brence-Lazarus, tajnice Saveza pčelara Hrvatske;

prof. dr. Franca Adamiča, v imenu biotehnične fakultete ljubljanske univerze in prirodoslovnega društva

Andreja Petelina, predsednika Zadružne zveze SRS;

inž. Janeza Terlepa, predsednika hortikulturnih društev Slovenije;

mr. Đura Sulimanovića, urednika glasila hrvatskih čebelarjev Pčela.

S tegeramom sta slavje pozdravila *dr. Marijan Breclj*, predsednik skupščine SRS in *Franc Svetelj*, predsednik skupščine občine Kamnik.

Buren aplavz je za tem požel prizor starega čebelarja z desetletnim vnučkom pred čebeljakom, ki sta ga uprizorila gledališki igravec *Jože Zupan* in *Ludvik Kastelic* o pravih in nepravih čebelarjih ter zadržkih

uspešnega čebelarjenja v staroslovensčini. (Tekst iz rokopisa P. P. Glavarja.)

Ne bi bilo prav, če bi šel ta naš pomembni jubilej mimo priznanj sodobnim našim zaslužnim in prizadevnim organizacijam in posameznikom. *Odličje Antona Janše I. stopnje so po sklepu IO ZČDS prejeli naslednji zaslužni čebelarji in organizatorji:*

1. podpredsednik ZČDS dipl. inž. *Jože Babnik*, Ljubljana
2. *Matija Božič*, Ljubljana
3. *Viktor Cedilnik*, Ljubljana
4. *Čebelarška družina Celje*
5. *Franc Češnovar*, N. Gorica
6. *Koloman Korpič*, M. Sobota
7. dipl. inž. *Ludvik Krese*, Laško
8. *Anton Rozman*, Žalec
9. *Vinko Zibelnik*, Polhov Gradec

Na podlagi predlogov in ustrezne dokumentacije osnovnih čebelarskih organizacij je ZČDS podelila »za posebne zasluge pri razvoju čebelarstva na Slovenskem« *Spominske plakete:*

Savezu pčelarskih organizacij Jugoslavije,

Savezu pčelara Hrvatske,
Skupščina mesta Ljubljana,
Skupščini občine Domžale in Kamnik,
Čebelarskemu muzeju Radovljica,
Kmetijskemu inštitutu Slovenije,
OZD »Medex« Ljubljana,
Zavodu za rezerve SR Slovenije,
Medobčinskim zvezam čebelarskih društev Maribor in M. Sobota,
Čebelarskim društvom in družinam Celje, Črnomelj, Maribor Tabor, Ruše, Studenci, Pekre in Zgornja Kungota,

Čebelarskim krožkom pri osnovnih šolah Celje—Hudinja, Krško in Ruše.

Poleg navedenih organizacij in ustanov pa še 45 posameznikom.

Po podelitvi jubilejnih plaket je za zaključek zapel oktet koroško narodno Ti poub'č jak'ne lumpej. Nato so se udeleženci v vedrem razpoloženju zbrali v dvorani hotela, kjer je bil sprejem in si pri čaši okrepčila v tovariškem razgovoru izmenjavali svoje vtise, spomine in čebelarske izkušnje.

Ob 15. uri se je pa že pričel drugi

V. letnik

1978

številka 3

medex exp.-imp. ***bilten*** d. e. delo na domu in
kooperacija

Močno povečano zrnce cvetnega prahu slikano
pod elektronskim mikroskopom

DA BO HOJA ZARES HOJA

MITJA VOSNJAK — MAKS GREGORC

Ko smo v preteklem letu pa tudi že prejšnja leta, odkupovali med, so se večkrat pojavljali primeri, da čebelar ni sprejemal organoleptične ocene naših prevzemalcev glede sorte in kvalitete medu. Še posebej pa je do razprav po tem vprašanju prihajalo pri prevzemu gozdnih vrst medov; večina čebelarjev je dokazovala, da so bile čebele na paši na gozdnih območjih, kjer razen smreke ali hoje ni bilo nobenega drugega medonosnega rastlinstva, prevzemalci pa so ugotavljali, da kaže med po svoji barvi in okusu prisotnost cvetičnega, še zlasti pa kostanjevega medu. Laboratorijske raziskave, ki smo jih opravili v takšnih spornih primerih, so skoro vselej potrdile pravilnost ocen izkušenih prevzemalcev. Dejstvo je pač, da je v naših specifičnih pogojih razen pri prvem točenju, to je akacijevega medu, pri vseh poznejših točenjih v medu prisoten tudi kostanj.

Seveda pa srečuje podobne primere tudi Medex pri prodaji našega medu na tujih tržiščih. Le prepogosto namreč tuji kupci ne sprejemajo naše ocene glede čistosti smrekovega ali hojinega medu in dokazujejo, da gre dejansko za mešan gozdni med, kar pomeni konkretno nižanje cene, ki jo sicer lahko dosežemo na zelo zahtevnem zahodnoevropskem tržišču. Bili smo vsekakor zainteresirani, da ugotovimo, kakšne norme veljajo na področju, kamor lahko izvažamo, pa sva zato obiskala Institut za raziskavo medu v Bremenu, ki spada med vodilne takšne ustanove na svetu in ki deluje na območju, kamor je usmerjen večji del našega izvoza.

V Inštitutu naju je sprejel predstavnik dr. Bela Talpay, eden najuglednejših strokovnjakov na tem področju. Seznanil naju je z metodami dela in sistemom poslovanja Inštituta, zlasti pa nama je pojasnil norme, kakršne uporabljajo dežele — članice skupnega tržišča pri ocenjevanju sort in kvalitete medu.

Zahodnoevropsko skupno tržišče sicer za ta sektor še ni uradno določilo enotnih standardov, za začasno urejevanje problemov pa uporabljajo notranje francoske predpise. Ker gre seveda življenje včasih mimo norm po svojih poteh, pa na novo nastala vprašanja enkrat letno rešuje tričlanska komisija zahodnoevropskih vodilnih strokovnjakov, med katerimi je tudi dr. Talpay.

Kaj torej vse ugotavljajo v zahodni Evropi pri uvozu medu na njihovo tržišče?

Poleg rutinskih kontrol glede določil o najvišji prisotnosti vlage in saharoze v medu posvečajo posebno pozornost preverjanju maksimalno določenih vrednosti HMF faktorja (Hidroksi Metil Furfural), vsako pregrevanje bi namreč povzročilo povečanje dopustnih količin HMF in bistveno zmanjšalo kvaliteto medu.

Za ugotavljanje prisotnosti oziroma porekla gozdnih medov je odločilno prvič merjenje prevodnosti električnega toka. V gozdnih medovih so namreč v precej večjih količinah kot v drugih vrstah medov minerali v sledovih, kar prevodnost bistveno povečuje. Tudi med najlepše barve in najprimernejšega okusa ne more biti uvrščen med gozdne medove, če prevodnost pade pod strogo določeni minimum.

Druga zahteva glede gozdnega medu je čim manjša prisotnost cvetnega prahu. Razen tega pa mora tudi poreklo cvetnega prahu dokazovati, da gre za medonosne rastline, ki rastejo v gozdovih. Zelo je slabo, če se v vzorcu cvetnega prahu pojavlja premočno ena sama vrsta, kar se v našem medu prepogosto dogaja v pogledu kostanja.

Končno pa uporabljajo tudi organoleptično metodo. Komisijsko ugotavljajo, če ustreza barva medu, prav tako tudi njegov okus. Pri tem posebej skrbno ugotavljajo tipičnost okusa gozdnega

medu, če bi se kakorkoli prebijala skozi značilno aromo katerakoli druga vrsta, na primer cvetlični med ali še zlasti kostanj, pregledanemu vzorcu nikoli ne bodo priznali kvalitete smreke ali hoje, pač pa se bodo odločili za mešani med.

Dr. Talpaya sva seznanila s posebnostmi gozdnega rastlinstva na našem območju, kjer je razen v posameznih višjih legah skoro povsod prisoten kostanj.

Dogovorili smo se, da bo letos povezal svojo prisotnost na simpoziju o apiterapiji v Portorožu z obiskom naših pomembnejših proizvodnih območij, kar bi nam omogočilo, da predlaga tudi konkretne praktične ukrepe. Zanimal pa ga je seveda tudi način čebelarjenja pri nas: opozoril je namreč, da na kvaliteto in barvo medu precej vpliva tudi starost satja. Poleg tega pa lahko dobiva gozdni med priokus po kostanju po krivdi čebelarja, saj ostaja po točenju kostanjevega medu v satju še vedno manjša ko-

ličina, ali pa puščajo čebelarji čebele za nekaj časa na kostenjem pasišču, potem ko so že iztočili, tako da čebele prinašajo v satje še vedno manjše količine medu in cvetnega prahu. Drugo napako pa zagreši čebelar, ki prestavlja oziroma zamenjuje satje iz plodišča v mediščje in s tem omogoči, da se pri naslednjem točenju v medu zopet pojavlja kostenj cvetni prah.

Na osnovi lastnih izkušenj in ugotovitev drugod po svetu nam je dr. Talpay predlagal, da bi morda poskusili našo tehnologijo čebelarjenja prilagoditi posebnostim naše vegetacije tako, da bi po končani kostenjevi paši oziroma pri prevozu na novo pašo zamenjali satje.

Razgovori v Bremenu so prepričljivo pokazali, da bi se morali v bodoče bolj potruditi in spremeniti nekatere uveljavljene navade, če želimo, da bo naš hojev med zares hojev in da bomo imeli zanj še plasmu v tujini.

IZOBRAŽEVALNI SEMINAR

Kot prejšnje leto je Medex tudi letos organiziral izobraževalni seminar za čebelarje — delavce na domu in koooperante. Po programu sta bila predvidena seminar za čebelarje začetnike in nadaljevalni seminar za čebelarje, ki želijo znanje izpopolniti. Za začetni seminar se je prijavilo premalo udeležencev, izreden interes pa so čebelarji pokazali za nadaljevalni seminar, saj se je prijavilo 70 kandidatov. Zaradi prostora v predavalnici veterinarskega oddelka Biotehnične fakultete in prostega časa predavateljev smo lahko organizirali 2 nadaljevalna seminarja s po 25 udeleženci, ostalim, ki se niso pravočasno prijavili, smo morali udeležbo odpovedati. Kljub temu, da smo vse kandidate pismeno obvestili o možnosti udeležbe in razporeditve v prvi ali drugi tečaj, se je prvega udeležilo 36 čebelarjev, od tega 21 prijavljenih kooperantov, 13 neprijavljenih in 2 nekooperanta, drugega tečaja pa

se od 25 sprejetih udeležilo le 12 prijavljenih. Taka razporeditev tečajnikov prav gotovo ni mogla zagotoviti tako uspešnega dela kot bi ga predvidena razporeditev na oba tečaja. Nezadostna udeležba na drugem tečaju je neopravičljiva, saj so prijavljeni čebelarji, ki se niso udeležili tečaja, oškodovali ostale, ki smo jim morali udeležbo odpovedati.

Kljub pomanjkljivostim, ki smo jih navedli, je seminar strokovno izredno dobro uspel. Po izvršeni analizi predavateljev je bila vsebina seminarjev primerna in privlačna, tako da je udeležence pritegnila k aktivnemu sodelovanju. Udeleženci so pri vseh obravnavanih temah aktivno sodelovali, postavljali vprašanja in dajali pripombe. Predavatelji so bili presenečeni zaradi velikega interesa in znanja čebelarjev in so svoj delovni program z zadovoljstvom opravili. Tako aktivnega sodelovanja si predavatelji še želijo, splošna ocena izvedenega seminar-

ja je odlična, uspešnejši bi bil seminar le v primeru, če bi bila razporeditev udeležencev na obeh tečajih enakomerna, tako kot je bilo tudi predvideno. Da je seminar strokovno uspel, se vidi tudi iz želje nekaterih čebelarških družin, ki prosijo predavatelje, da bi seminar s tem programom izvedli za člane nekaterih družin na njihove stroške.

Interes čebelarjev, da bi se strokovno izpopolnjevali, obvezuje Medex, da bo nadaljeval s sedanjo obliko izobraževanja. Računamo, da bodo tovrstni seminarji redna oblika izobraževanja in to v

času zimskih šolskih počitnic, ko imajo predavatelji in udeleženci največ prostega časa.

Na naslednjem seminarju bodo imeli prednost tisti kooperanti, ki smo jim morali letos udeležbo odpovedati zaradi preštevilnih prijav. Če bodo čebelarji zainteresirani tudi za praktični tečaj pridobivanja čebeljih pridelkov, bomo v poletnih mesecih organizirali v Medexovem šolskem čebelnjaku tudi praktični pouk pridobivanja posameznih čebeljih pridelkov.

SODELOVANJE MEDEXA NA RAZSTAVI SODOBNE ČEBELARSKE OPREME

Razstave sodobne čebelarske opreme, ki jo je organizirala ZČDS od 27. do 29. januarja v prostorih Osnovne šole Polje pri Ljubljani, se je udeležil tudi Medex. Na razstavi smo sodelovali z večino naših proizvodov in s čebelarsko opremo. Mnogoštevilni udeleženci, predvsem čebelarji, so se lahko seznanili z manj znano čebelarsko opremo, z zaščitnimi klobuki, rokavicami z narokavniki, elektromotorjem za točila, raznimi tipi točil (plastična točila, točila iz nerjaveče pločevine, radialna točila), s pakiranimi satnicami — po 10, 20 in 50 satnic AZ in LR — in s sušilcem za cvetni prah.

Razstava je nudila izredno priložnost za razgovore s čebelarji. Dali smo mnogo pojasnil o uporabnosti in možnosti nakupa čebelarske opreme in se pogovarjali o medsebojnem sodelovanju. Na nekatera vprašanja nismo mogli odgovoriti, zato bomo pripombe in želje, ki smo jih zapisali, strokovno obdelali in

nanje odgovorili pozneje. Od čebelarjev smo dobili pripombe na funkcionalnost in kvaliteto čebelarske opreme; te pripombe in nasvete bomo uporabili pri novih naročilih.

Glede na številnost udeležencev razstave, ni bilo mogoče, da bi se posameznikom posvetili dalj časa. Menimo, da bi bil uspeh lahko večji, če bi razstava trajala več dni; tako bi se čebelarji lahko bolj posvetili ogledu opreme in tudi razgovori bi bili uspešnejši.

Pri nadaljnjih tovrstnih prireditvah bo treba razmisliti, da bi razstava trajala dalj časa; več pozornosti bo treba posvetiti čebelarjem, ki bi želeli razstaviti svojo opremo, izvesti bo treba anketo in s tem čebelarjem omogočiti, da povedo svoje mnenje in dajo pripombe o razstavljenih predmetih. Koristno bi bilo, če bi aktivnejšo vlogo pokazala tudi komisija za standardizacijo.

del proslave v osnovni šoli v Polju pri Ljubljani, kjer je bila razstava sodobne čebelarске opreme ter posvetovanje v sodobnem čebelarjenju, o tem pa bo objavljen prispevek v prihodnji številki.

Prepričani smo, da je jubilejna proslava ne le dosegla svoj namen, am-

pak po svoji množični udeležbi in kakovosti programa presegla pričakovanja in da bo imela svojo odmevnost med čebelarji in širšo javnostjo, ki se bo kazala v krepitvi organizacijske zavesti in čebelarskega napredka pri nas.

Martin Mencej

ISKRENE ČESTITKE ZA 8. MAREC — PRAZNIK ŽENA
— ŽELITA V IMENU VSEH ČEBELARJEV

ZČDS IN UREDNIŠTVO

TEŽKE SO NAKLADE ZA ŽENSKE ...

»Živim tu blizu pa vaju vabim na svoj dom,« nama je dejal tovariš Sedmak, znan čebelar in društveni delavec, ko sva se s tovarišem Rudijem Trilerjem poslavljala od primorskih čebelarjev po

končanem bazenskem čebelarskem posvetu.

V prijetnem domu Sedmakovih se nam je pridružila še naša gostiteljica, čebelarka Marica — njegova žena, ki je

med pogovorom ročno opravila gospodinjska dela sobotnega popoldneva ter vlogo gostiteljice. Prav žal mi je bilo, da ji čas ni dopuščal, da bi se mirno prisedla k mizi in bolj sodelovala v razgovoru. Morda pa tudi prav to po svoje govori o doprinosu naših žena čebelarstvu. Zato naj jim bodo te vrstice skromen prispevek k šopku rož za njihov praznik.

Verjetno že dolgo čebelarite?

— Začela sva v Vipavi pred 22 leti s petimi roji, potem pa je čebelarstvo hitro raslo. Težko je bilo tedaj, ko sva bila oba v službi. Dopoldne so naju klicali zaradi rojev, pa je moral eden ali drugi ponje. Možu so v podjetju dejali, da bo moral pustiti čebele ali pa službo. Tudi leta 1962 je bilo težko, saj nama je nosema pobrala vseh 46 družin. Čebele so bile že v jeseni izčrpane, ker ni bilo cvetnega prahu. V jeseni ni bilo zalege. Sladkor smo krmili rjav. Morda je bil vzrok tudi to. Čistili smo satje in jokalili...

Koliko družin imate sedaj?

— Sedaj imamo 140 družin. Med temi jih je 40 v LR panjih. Običajno pregledujeva vsak svojo vrsto. Vendar so včasih — ob kostanju — tako hude, da morava pregledovati samo eno vrsto. Rajši pregledujem čebele v AŽ panjih. Težke so naklade za ženske ...

Prestavljamo tiste družine, ki ne gredo same v medišče, da bi napravile matični prostor v plodišču za zaleganje. Zelo različno se obnašajo. Ene gredo gori, druge pa ne.

Uporabljate čebelarsko pokrivalo?

— Pred leti me je pičila čebela v oko. Bila sem 6 dni v bolnišnici. Od tedaj si glavo pokrivam.

Vam je kakšno delo pri čebelah še posebno všeč?

— Rada ometam čebele ob točenju. Tudi pokrovce rada odkrivam, včasih gre tako hitro, da odkrivam kar za dve točili.

Skupaj izdelujeva satnice. Na uro jih napraviwa od 35 do 40 kosov. Vosek imamo v dveh loncih. Eden je stalno na plinskem kuhalniku, drugi se pa ohlaja. Jaz skrbim za pravilno temperaturo voska in zalivam model, mož pa stiska satnice. Iz enega kilograma voska dobimo 13 do 15 satnic.

Imate kakšen poseben premaz za stikalnico?

— Pripravimo ga prejšnji večer iz naribanega krompirja, namočenega v vodi. Pa mlečno sirišče uporabimo. Prav lepo se ločijo satnice od modela.

Kako pa pomlajujete družine?

— Eni tretjini družin zamenjamo vsako leto matice. Vzredimo jih sami, imamo prašilčke na 5 satov. V teh se lepo razvijejo in prezimijo. Bolje kot na štirih satih. V teh je premalo prostora za krmo in zalego. Do srede oktobra matice še zalegajo.

Pomagate tudi pri prevozu čebel na pašo?

— Vedno smo prevažali. Naložim hrano v košaro pa gremo na pot. Veste, tudi panje je treba znati nakladati. V Liki sva imela vsak svojega pomočnika, ki sta nama pomagala nakladati. Če ne zna nakladati, je bolje, da ga ni. Še s kolegom sem morala pomagati, da sva jih naložila.

Ob tem sem se spomnil dveh čebelark, ki sta vneto spremljali delo Čebelarskega kongresa v Grenoblu. Pa je nanese, da smo med obiskom nekega francoskega čebelarja izmenjali med seboj nekaj besed...

»Ja, skupaj imava čebele. Na mojem vrtu. Pomagava ena drugi pri čebelarjenju. To je težavno delo...«

Koliko pa imate panjev?

»Vsaka ima svoj panj...«

Škoda, tovarišica Sedmakova, da živa čebelarki »čez lužo«, sicer bi predlagal, da jih povabimo med slovenske čebelarke.

L. Klun

SREČANJA ČEŠKOSLOVAŠKIH NOVATORJEV IN RACIONALIZATORJEV V PARDUBICAH

INŽ. LUDVIK KLUN

(Nadaljevanje)

Ko smo se vračali z razstave v Prago, smo v vasi Ruhnovek obiskali čebelar-skega učitelja Josefa Malira. Star je 72 let, vendar še zelo aktivno dela v svojem čebelarstvu, saj prideluje med, cvetni prah, mleček in medico. Sprejel nas je zelo ljubezno in nam postregel s svojim tekočim izdelkom — medico. Namesto kvasovk uporabi kar rozine, tako da jih prej razpusti v vodi. Medu da 30 kg na 100 l vode, pusti štiri tedne vreti, nato medico pretoči in zopet pusti vreti.

Pokazal nam je manjšo enoosno prikolico za traktor. V njej je vgrajenih 20 panjev. Tudi v tej prikolicci je točilo ter delovni prostor. Ima pa čebelar Malir svojevrsten hobi — zbira namreč satnike. Ima tako veliko kolekcijo, da mu zavzema kar precej prostora. Ima satnike vseh mer, ki jih je moč najti na Češkoslovaškem. Veliko ima izkušenj z opravljanjem. Pravi, da so najboljši prevozniki čebelnjaki za opravljanje tisti, ki imajo 20 do 25 panjev, da jih je moč razmestiti v plantaži. Če je število panjev večje, je v neposredni bližini prevelika opravištev, v večji oddaljenosti pa premajhna. To velja seveda samo za sadje in oljno repico, ker takrat čebele zaradi hladnejšega vremena ne letajo daleč.

Čebelarška šola

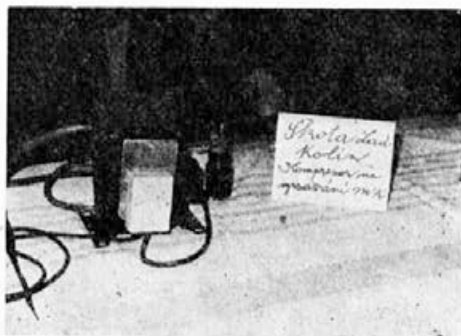
Naš naslednji obisk je veljal Čebelarško-sadjarski šoli v Nasavrkah. Predstojnik šole inž. Jaromir Kolar nam je razkazal učne in delavniške prostore in opremo ter nas seznanil z učnim programom šole. Pouk traja 3 leta. Odlični učenci po drugem letniku lahko nadaljujejo šolanje na srednji šoli in tam naredijo še dva razreda, da postanejo tehniki čebelarško-sadjarske smeri. Ostali po opravljenem tretjem letniku dobijo status kvalificiranega delavca iste smeri.

Šolanje je brezplačno, prav tako hrana in stanovanje. Poleg tega dobijo žepnino, ki znaša v prvem letniku 50 do 80 Kčs na mesec, v drugem 50 do 100 Kčs, medtem ko dobijo v tretjem 90 odstotkov osnovne plače kvalificiranega delavca iste stroke.

Učenci se med šolanjem učijo poleg splošnih predmetov tudi praktičnih del v šolski delavnici in čebelnjakih ter upravljanja z avtomobili, traktorji in drugimi priključki.

Vsako leto sprejmejo 20 učencev. Večje je povpraševanje za sadjarsko dejavnost pa tudi bolje so plačani kot v čebelarstvu.

Šola ima sedaj 200 panjev. Leta 1980 jih bodo imeli 450. Veliko pridobijo medu, cvetnega prahu, matic in mlečka. Posebno za slednjega so razvili tehnologijo. Pa tudi za vosek so dejali, da od že prešanih voščin pridobijo z njihovimi napravami še 10 odstotkov voska. Za prodajo vzredijo letno 350 matic in 400 matičnikov (prodajajo namreč tudi matičnike plemenskih matic). Za vzrejo dobijo vsako leto iz inštituta v Dolu 6 matice za razmnoževanje. Pokazali so nam enega od šolskih čebelnjakov. Čebelnjak ima tako, kot velika večina čeških čebelnja-

Kompresor hladilnika uporabljen kot sesalnik za matični mleček. Foto: avtor

**Del čebelnjaka Čebelar-
skega inštituta v Dolu.**
Foto: avtor

kov, zgornji del prednje stene zasteklen, da se notranjost bolje segreje in da je v njem bolj svetlo. To koristno uporabljajo predvsem spomladi. Tudi tu so nam dejali, da imajo zelo dobre izkušnje s panji, ki imajo med podnico (dnom panja) in satniki 7 do 10 cm praznega prostora. Pri takih panjih ne visijo čebele v grozdi na bradi panja, temveč v tem prostoru. Pravijo, da je dosti manj rojenja in donos večji. Tudi manj vlage je v takem panju.

Čebelarški inštitut v Dolu — duhovni center češkega čebelarstva

Češkoslovaška ima dva čebelarska inštituta. Slovaki ga imajo v Liptovskem Hradku, Čehi pa v Dolu. Oba inštituta imata skupaj 23 znanstvenikov. Tem pomaga še 22 drugih čebelarskih delavcev. V inštitutskih čebelnjakih je 1200 panjev.

Inštitut v Dolu ima na zaokroženi površini (30 ha) svoje zgradbe, čebelnjake in stojišča, zasteklene rastlinjake, njive ter vinograd. Področje se nahaja v kraju, kjer ni drugih dejavnosti, okrog pa je obdano z gozdom.

Že v predddverju osrednje stavbe seznanijo obiskovalce s kratko zgodovino

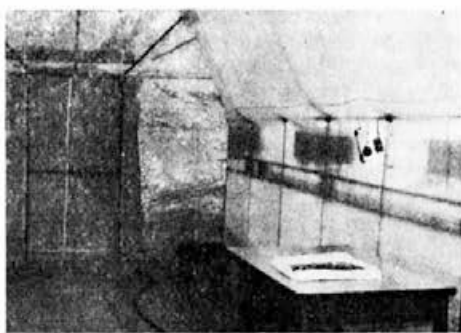
inštituta, od ustanovitve leta 1922 do danes. Tu je tudi vitrina z dvanajstimi čebelarskimi časopisi, med katerimi je tudi naš. Ker se nam je videlo malo časopisov za inštitut, saj jih naša zveza dobiva okrog 40, smo hoteli potešiti radovednost. Dejali so nam, da je to zahvala za to, ker so se redakcije teh časopisov prve odzvale njihovu vabilu in jih poslale novo ustanovljeni dokumentacijski centrali Apimondije, katere sedež je tu. Delavci inštituta pregledajo vse dospele časopise in novice prevedejo ter v izvlečkih tiskajo v Biltenu, ki izhaja štirikrat letno v jezikih Apimondije.

Inštitut vodi znan genetik inž. Vladimir Vesely. V njihovih laboratorijih rešujejo probleme iz različnih področij čebelarstva: genetike, biologije, kemije, bolezni čebel, botanike, tehnologije ipd.

Zelo velike uspehe so dosegli z umetnim osemenjevanjem matic (tehnična inseminacija). Konstruirali so svoj aparat za osemenjevanje, ki ga izvažajo tudi v druge države. Sedaj, ko so izpopolnili tehniko osemenjevanja, so uvedli servis za osemenjevanje. Čebelar lahko prinese matico in trote (iz izbrane družine), za osemenitev pa plača 60 Kčs. V tem primeru je »parjenje« kontrolirano, medtem ko bi za parjenje v naravi moral biti čebelnjak drugih družin oddaljen 8

do 10 km. Zelo veliko si obeitajo o.l umetnega osemenjejanja tudi v prihodnosti, ko bodo začeli z medlinijskim križanjem. Na leto osemenijo okrog 3000 matic, ki jih potem pošiljajo vzrejevalnim postajam in čebelarjem. Delo poteka dovolj ustaljeno, saj na dan izvežban laborant (pa tudi predstojnik inštituta!) osemeni do 25 matic.

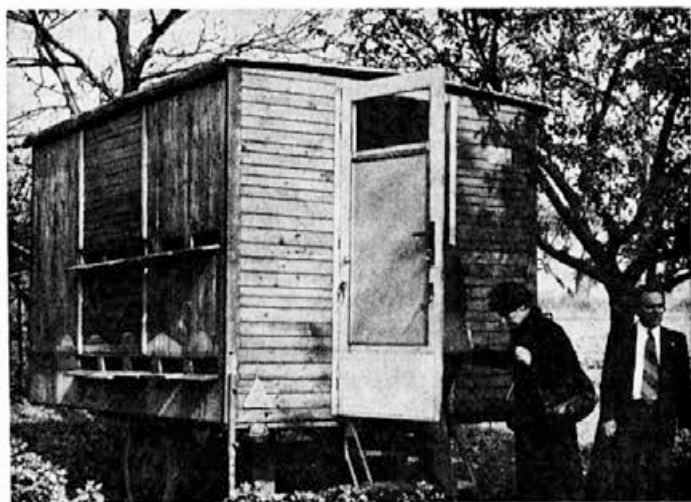
Aparate imajo tudi nekateri čebelarji. Vendar je zaželeno, da se krog lastnikov ne širi, ker je potem onemogočena kontrola nad lastnostmi matic in odbira. Čeprav inseminacija poteka zadovoljivo in so zato uvedli dnevno prodajo v trgovini Zveze v Pragi, so še nekatere težave biološkega značaja. Niso še ugotovili, zakaj nekatere matice začno zalegati po štirih dneh, nekatere pa šele po 21 ali več dneh. Prav tako še niso popolnoma iztrebili noseme v plemenilčkih. So jo pa močno zmanjšali. Proti tej čebelji bolezni imajo zdravilo kemoterapevtik NOSELID, ki je dosti cenejši in obstojnejši od Fumidila ali Fumagilina. Zdravilo ni izdelano na bazi antibiotikov kot prej omenjena, ki jih morajo povrh tega še uvažati, medtem ko je NOSELID domač. Proizvodnjo NOSELIDA bodo zelo povečali, ker pripravljajo zakon, po katerem bo prepovedano uporabljati v čebelarstvu antibiotike, med katere sodita tudi Fumidil in Fumagilin. Noselid je manj učinkovit, 60 % proti 90 % glede

Obletnica — umetno okolje za gojenje čebel.
Hrano »berejo« čebele z mize
Foto: avtor

na Fumildil ali Fumagilin. Tudi proti pršici imajo svoje zdravilo BEF, ki je izum nekdanjega predstojnika inštituta dr. Svobode. Zdravilo je zelo učinkovito. Z njim so nekdanj zelo razširjena bolezen (50 odstotkov družin) zmanjšali na tako mero (4—6 odstotkov), da ne povzroča gospodarske škode. Zdravilo je moč kupiti v čebelarskih trgovinah, ki so v večjih mestih, medtem ko ga prodajajo v manjših krajih trgovine z železnino skupno s čebelarskimi potrebščinami. Zveza daje pri nakupu dotacijo 5 Kčs.

V inštitutu so zelo ponosni na »obletno halo« ali obletnico. To je zaprt prostor v obliki tunela, v katerem živijo čebele tako kot v naravi, le da jim je moč

Enoosna traktorska prikolica za 20 panjev.
Foto: avtor

tu pogoje uravnnavati, kot je potrebno za poizkuse. Mogoče je naravnati temperaturo ozračja, vlago, svetlobo (20 reflektorjev) ter delovni čas čebel. Ko naravnajo ustrezno »podnebje«, poskrbijo naprave, da se avtomatsko uravnnavajo želeni pogoji. Svetloba v obletalnici je v ultravijoličnem spektru, zato ne izletavajo čebele iz prostora, ko odprejo vrata. Objekt je tipa Vethuis-Van Praagh in je

eden redkih v Evropi. Od njega pričakujejo zelo veliko, predvsem pa to, da bodo poleg raziskav, ki jih v naravi ne morejo opraviti, podaljšati vzrejno sezono. Posebno še v zgodnji pomladi, ko je treba zgodaj vzrediti matice zaradi zimskih izgub. Vsi soglašajo s tem, da je treba dati prednost osemenjevalnim laboratorijem pred plemenilnimi postajami.

ADAM KEHRLE SPET PRI NAS

PROF. EDI SENEČACNIK

Prve dni avgusta nas je lani spet obiskal naš stari znanec Adam Kehrle iz Buckfaste v Angliji. Naši starejši čebelarji že poznajo tega svetovno znanega vzrejevalca matic, mlajšim pa naj na kratko povem, da se ta mož vse svoje življenje ukvarja z vzrejo matic oziroma križanjem različnih čebeljih pasem na veliki čebelarški farmi v Buckfaste v Devonu v južni Angliji. Mož je prepotoval že skoro ves svet, da bi našel najboljše čebelje rodo. O tem svojem potovanju je napisal že mnogo člankov in tudi knjigo pod naslovom »Ob iskanju najboljših čebeljih rodov«. Prav tako je znana tudi njegova knjiga »Moj način čebelarjenja«. Obe knjigi sta izšli tudi v nemškem jeziku. V prvi razpravlja o svojih ugotovitvah pri križanju. Tudi o naši sivki je povedal svoje mnenje, s katerim pa se mi nikakor ne strinjamo. Mož namreč trdi, da je sivka preveč rojiva in ne najboljša medarica. Ima pa mnoge dobre genetske lastnosti, ki se da jo uporabiti pri križanju z drugim pasmami.

Tokrat je bil Kehrle pri nas že osmič. V njegovi družbi je bil tudi znani irski čebelar in zdravnik iz Belfasta dr. Corr, potem pa še dva nemška čebelarja: Franc Fehrenbach iz Ravensburga, ki je znan strokovnjak za sadjarstvo. Ima veliko plantažo sadnega drevja in 200 panjev za opreševanje. Drugi nemški čebelar je bil Wilhelm Köster iz Rausela.

Oba sta spremljali njuni soprogi. V družbi je bila tudi Kehrlejeva nečakinja Marija Kehrle, ki je tudi čebelarka in živi v Württembergu. Vsi so se vračali iz Grčije, kjer je Kehrle v okolici Aten in Soluna iskal neke čebelje »različke«, ki jih je potreboval pri križanju. Na povratku skozi Jugoslavijo so se ustavili tudi pri nas. Oba nemška čebelarja je zlasti zanimala Janševa domovina, naša čebela sivka, slovenski vzrejevalci in čebelarški muzej v Radovljici. Zveza čebelarških društev in Medex sta prevzela skrb za njihovo udobno počutje in bivanje pri nas.

Počitniški dnevi 2. in 3. avgusta niso bili prav nič prikladni za obisk. Čebelarji so bili večinoma na dopustu ali pa pri čebelah in tako smo le s težavo našli nekaj čebelarjev, ki so potem spremljali goste. Zato je bilo nemogoče, da bi v Ljubljani priredili kako predavanje. Tudi gostje so spremenili svoj program bivanja pri nas. Niso ostali dva dni, kot so obljubili, ampak samo en dan. Zato smo morali temeljito pretehtati program, kajti gostje so želeli videti kar preveč stvari v tako kratkem času.

Prvi dan smo si dopoldne ogledali Medexove prostore na Linhartovi cesti. Gostje so videli vzorno urejena skladišča, delavnice in laboratorij. Začudili so se, ko so opazili, da imamo tako moderne priprave oziroma stroje in da poteka vse delo skoraj avtomatično. Zani-

mali so jih zlasti prostori za prečiščevanje in gretje medu, polnilnica, oddelek za biotiko, satnišnica in seveda tudi klet, kjer vre in zori medica. Kar obstali so v sodobnem laboratoriju z najmodnejšimi aparati in različnimi pripravami za analizo čebeljih pridelkov. Tu so opazili tudi simpatične mlade inženirke in zdravnike pri delu. Čudili so se, zmajevali z glavo in zatrjevali, da smo že dosegli evropsko raven ali pa jo celo že presegli. Pohvalno so se izrazili o Medexu in njegovih ljudeh, ki so si vse to omislili. Seveda pa je bilo to tudi priznanje vsemu našemu slovenskemu čebelarstvu. Te laskave pohvalne besede so prevzele tudi mene in nisem si mogel kaj, da jim ne bi povedal, kako je to sodobno čebelarstvo podjetje zraslo iz največje skromnosti. Pred 50 leti je imelo takratno Slovensko čebelarstvo društvo svoje skromno skladišče v mali sobici nad Jugoslovansko knjigarno ob stolnici. Tam mi je ravnatelj Mesar dal kilogram satnic iz podolgovate skrinje. Okrog pa so bile na dveh ali treh policah čebelarke potrebščine, ki bi jih lahko vse spravil v manjši zaboj. Iz malega je potem res zraslo veliko.

Seveda so nas pri Medexu tudi pogostili. Medica nam je razvezala jezike. Radi bi ostali in kramljali, toda program nas je primoral, da smo se poslovili. Ta dan smo morali obiskati še vzrejevalca Bukovška, čebelarški muzej v Radovljici in čebelarja ing. Vidmarja v Bohinju.

Bukovškovi so že stari Keherlejevi znanci. Pri njih smo si ogledali čebelnjak, zlasti pa nekaj izredno močnih rednikov, potem pa smo odšli na plemenilno postajo. Kehrle in gostje so si ogledovali plemenčke in sprašene matice, nekaj so jih tudi kupili. Seveda so nas tudi Bukovškovi kot vselej gostoljubno postregli, mi pa smo postajali vedno bolj živčni, saj se je bližala že dvanajsta ura in morali smo naprej v Radovljico. Muzej v Radovljici je bil prava privlačnost za nemške goste, ki so priznali, da kaj takega še niso videli. Se in še bi ostali tu, zlasti ob panjskih končnicah. Goste smo morali opomniti,

da nas kosilo že čaka, potem pa še obisk v Bohinju. Pri kosilu smo seveda razdrli marsikako veselo ali šaljivo, da nas je naenkrat minila utrujenost, ki smo jo že pošteno čutili po dopoldanskem potovanju.

V Bohinju nas je gostoljubno sprejel s svojo soprogo inženir Vidmar v svojem lepem domu in nas potem popeljal do svojih pasišč, ki so po bližnji in daljni okolici Bohinja. Izrazil je svoje posebno veselje, da ga je obiskal tako slaven čebelar. S Keherlejem se je potem zapletel v živahno razpravljanje, ki so se mu pridružili tudi drugi navzoči. Zdelo se mi je, da je to mala čebelarska skupščina, ki bi nadaljevala svoje razpravljanje tja v noč, če bi jim to dovolili. Naprosili smo namreč ing. Vidmarja, naj nam pokaže nekaj svojih stojišč. Tukaj smo se pogovarjali še o drugih stvareh. Razpravljanje pa je teklo kar gladko, saj tudi nemški gostje čebelarijo v prav takih nakladnih panjih kot čebelar Vidmar. Na stojišču smo opazili izredno živalne čebelje družine, za kar so ga še posebej pohvalili. Drugo pohvalo pa je dobil potem, ko je povedal, koliko cvetnega prahu in medu je predelal v preteklem letu. Z najlepšimi vtisi smo se poslovili tudi od njega. V avtu pa smo slišali potem komentarje, ki so izzveneli z besedo »mojster«. Na povratku proti Ljubljani smo se morali ustaviti še ob Bohinjskem jezeru na izrecno Kehrlejevo željo. Pred leti je namreč tu preživel svoje počitnice in mi v pismu zapisal: »To je najlepši kotiček, ki ga je narava podarila temu svetu.« Čeprav na videz utrujen je Kehrle žarel od veselja, ko je opazoval jezero in čudovito okolico. Tudi gostje so dejali, da pridejo semkaj na počitnice.

Mračilo se je že, ko smo mimo Bleda hiteli proti Ljubljani. Tu nas je čakalo še poslovično srečanje pri Kovačevih v Tomačevem pri Ljubljani. Tokrat se nas je zbralo več, saj so pršli med nas tudi nekateri Medexovi uslužbenci, od Zveze pa tudi prof. Mihelič, ki se je prav ta dan vrnil z dopusta. Bil je lep večer. Kehrle je prav ta dan dočakal 79 let. V vsej skromnosti je na tihem sam praz-

noval ta svoj življenjski jubilej, toda mi smo le zvedeli za to in mu potem iskreno čestitali z željo, da bi preživel še mnogo zdravih let pa tudi uspešnih, zlasti pri vzreji, da bi končno le prišel do tistih najboljših čebeljih rodov, ki jih že tako dolgo išče. Kehrle se nam je zahvalil ves mladosten in svež ter poudaril, da ga pri nas vedno tako toplo sprejemamo in da prav zato tako rad prihaja k svojim prijateljem v Slovenijo. Nismo pa se strinjali z njegovo pripombo, da je tokrat pri nas zadnjikrat. Zato smo mu zapeli našo zdravico: »Kol'ko kapljic tol'ko let...«

V živahnem pogovoru smo potem pozno v noč izmenjevali svoje misli. Kehrle je na našo željo govoril o svoji buckfastski čebeli, za katero pravi, da je to morda že tista čebela, ki ni več daleč od njegovih idealnih čebel. Razširila se je že po vsej južni Angliji in zašla tudi v

druge sosednje dežele, zlasti v Nemčijo. Oba nemška gosta, ki čebelarita s to čebeljo pasmo, sta bila polna hvale o njej. Pripomnil sem, da se ta čebelja pasma ni povsod tako obnesla in da bo bodočnost še pokazala njeno pravo vrednost. Omenil sem, da mi niti najmanj ne nameravamo križati naše sivke s katerokoli drugo pasmo. Z odbiro, kjer smo v prvi vrsti pazili na nerodjive družine, ki prelegajo in so obenem odlične medarice, bomo tudi mi prišli do dobrih in standardnih čebeljih rodov naše sivke. Z delom smo že pričeli in kmalu bodo rezultati tu. Prepričan sem, da te naše sivke ne bodo prav nič zaostajale za raznimi »križanci«, ki jim zdaj pa zdaj pojejo slavo po svetu.

Drugo jutro so se gostje poslovili in obljubili, da spet pridejo. Zopet se jim je mudilo, kajti popoldne so jih že pričakovali čebelarji na Tirolskem.

NOVOSTI IZ ŽIVLJENJA ČEBEL IN DRUGIH SOCIALNO ŽIVEČIH ŽUŽELK

Vsak čebelar že na prvi mah ve, kje najde v panju zalego, kje naj poišče obnožino in kje naj pobere med. Znana mu je pač delitev dela v panju, ki ga povzroča starost čebel in ni mu težko določiti dan, kdaj postane ravnokar izležena mladica pašna čebela.

Ta naravnost **osupljiva razvrstitev** v panju je že od nekdaj presenečala naravoslovce in jih navajala na primerjanje s človeško družbo. V teku časa smo spoznali s skrbnim preučevanjem vsebino različnih pojavov, toda še danes ne moremo zadovoljivo pojasniti vprašanja, »kako to funkcionira?« ali »kdo urejuje v čebelji družini, da vsaka posamezna čebela ob pravem času opravlja pravo delo?«

V osnovi so taka vprašanja enaka pri vseh socialno živečih žuželkah, torej pri živalicah, ki so se povzpele do stopnje, da urejajo življenjske potrebe v določeni skupnosti, ne več posamično. Toda na-

stajanje teh skupnosti je prebrodilo zelo različna in zapletena pota. Mala skupina čebelic samotark, ki občasno živijo v skupnem gnezdu, so v organizacijski stopnji do ostale družine, ki je do potankosti urejena, ravno tako oddaljena, kot eskimska družina od sodobno urejene industrijske države. In vendar utegne preučevanje različnih stopenj socialnega organiziranja privedi do pravilne presoje tistih pojavov, ki nanje naletimo v visoko organiziranih skupnostih žuželk.

Zato je razumljivo, da so strokovnjaki s celega sveta takoj po drugi svetovni vojni ustanovili internacionalno unijo za študij socialnih insektov (IUSSI), da bi preučevali pojave po teh strokah — čebele, čmrlji, ose, mravlje, termiti, kobilice. Ta unija je imela od 5. do 10. septembra 1977 svoj 8. mednarodni kongres v nizozemskem mestecu Wageningen.

Razpravljali so o osnovnih problemih socialno živečih žuželk. Pri vseh social-

nih organizacijah se mora razviti **delitev dela**, s tem pa tudi že nastopa **razlikovanje članov** v skupnosti. Družine vendar niso samo skupek več ali manj samostojnih žuželk, ampak organizirane zveze, v katerih ima vsaka žuželka določeno mesto z določeno nalogo. Skoro pri vseh živalicah pa to pomeni, da se posamezne žuželke ne morejo več samostojno razmnoževati. Skoro vse skupnosti imajo običajno le po eno samico, ki leže jajčeca. Pri nekaterih rodovih mravelj in os je tudi po več samic v gnezdu, toda vedno so prisotne jalove delavke. Matice pa so si pri vseh rodovih ob rojstvu enake. Kako je torej možno, da se del teh samic odpove prirojeni možnosti razmnoževanja in se podredijo »volji vladajoče« samice?

Nova odkritja dokazujejo, da **nadvladje** dosegajo matice na različne načine. Pri ameriški samotarki *Lasioglossum* sta raziskovalca MICHENER in BREED opisala, kako se v tej mali skupnosti matica zaletava z glavo v druge čebelice. Jajčniki v teh čebelicah se naprej ne razvijajo in čebelica se spremeni v delavko. Kadar so odstranili »vladajočo« samico, se je par ur pozneje povzpela ena od delavk na njeno mesto in je druge čebelice trkala z glavo z enakim uspehom. Trkanje so celo umetno izvedli s svinčnikom, v nobeni od zadetih čebelic se jajčniki niso razvili!

Profesor RÖSELER iz Würzburga je predvajal zanimiv film o **ponašanju matice pri čmrlihih**. Tudi pri čmrlihih se uveljavljajo matice s svojo močjo, kar ji vedno uspe, ker so močno razvite od lanske dobre paše. Niti pri prej opisani ameriški samotarki niti pri čmrlihih pa niso opazili, da bi matica izločala kako snov, ki bi na druge vplivala dominantno. Čmrliji spoznava svojo matico po vonju in zdi se, kot bi se ji izogibali v velikem loku.

Zelo zanimivi in zapleteni so odnosi med maticami in delavkami pri tropskih osah *Metapolybia*, ki ustvarjajo zelo velike skupnosti in se razmnožujejo z roji. Pri teh družinah se v gnezdu nahaja vedno več matic in stalno se razvijajo nove mlade matice. Toda vse ne postanejo »gospodarice«, preostali morajo nekakšno »preizkušnjo«. Delavke napadejo mlado

matico in jo izženejo, če se poda njihovu nasilju. Če se pa postavi krepko v bran, jo začnejo pitati in jo sprejmejo kot zalegajočo matico v skupnost. Raziskovalci domnevajo, da spoznava ose svojo matico po vonju. Napram drugim maticam se nova matica uveljavlja, da svoje gnezdo z jajčeci brani, tuja jajčeca pa požre.

Povsem drugačna so ta razmerja pri **čebelah**. Ze pri prehrani žerk nastopa različnost. Matične žerke dobivajo ves čas matični mleček, čebelne žerke pa od tretjega dne dalje mešanico medu in peloda. **Katera snov** je torej v matičnem mlečku, da povzroča tako veliko razliko v razvoju, kot jo vidimo med matico in čebelo? To vprašanje je snov žolčnih razprav in obsežnih raziskav. Strokovenjak LENSKY iz Izraela je že na mednarodnem kongresu v Grenoblu leta 1975 poročal o svojih ugotovitvah o **vplivu sladkorja v matičnem mlečku**. Kadar krmino žerke le z ostanki matičnega mlečka v matičnikih, se iz žerke vedno razvijejo le čebele. Če pa tem ostankom dodamo do 40 % sladkorjev, se razvijejo matice. Nadalje je Lensky še pojasnil nezadovoljiv učinek matičnega mlečka, ki je ves čas bil shranjen. Naravni sladkorji v matičnem mlečku kristalizirajo pri dolgotrajni hranitvi in žerke jih ne morejo izkoristiti. Če pa ta primanjkljaj nadomestimo s sladkorno raztopino, se žerke nemoteno razvijejo v matice.

Morda bo ta ugotovitev še kdaj prav prišla v čebeloreji.

Raziskovalec REMBOLD (München) se je zadnji čas posvetil vprašanju delovanja hormonov pri žerkah. Posrečilo se mu je za kritični dan v razvoju (4.—5. dan žerkine starosti) ugotoviti pomembne razlike. Tako počasi prodiramo korak za korakom v skrivnostno dogajanje »**kako nastane matica**«.

Z določenim načinom prehrane se žerka v grobem res razvije v delavko, toda zaradi tega še ni popolnoma onesposobljena, da ne bi mogla zalegati jajčec. Tudi čebele delavke imajo jajčnike, ki se ob določenih pogojih lahko razvijejo. Zato mora matica stalno varovati svojo nadmoč z določenimi znamenji, da zatre v kali vsako konkurenco. Kot je že dolgo znano, je to znamenje posebna **matična**

Košček — pomembna adaptacija medonosnih čebel, ki jim služi za prenos cvetnega prahu

snov, mešanica kemičnih snovi, od katerih je najvažnejša nine-okso-decenska kislina. Pri **južno afriški čebeli** res prevzame zalegajoča čebela vlogo matice. Pri tej pasmi proizvaja taka čebela tudi »matično snov«, kar so strokovnjaki kemično ugotovili in praktiki našli, da jo druge čebele obkrožajo, kot to delajo naše čebele. Najbolj čuden pri tej pasmi pa je pojav, da zalegajoče čebele nikdar ne zalegajo trotov, ampak vedno le delavke. Isti pojav, kot pri umetno osemenjenih maticah. Vzroke za to posebnost še raziskujejo.

Na kongresu so mnogo razpravljali o dedovanju in o vzreji matic, toda le pri medaricah. Poljski genetik J. WOYKE je podal poročilo o trenutnih dosežkih za **določanje spola pri čebelah**. Govoril je natančneje o seksalelah in nastajanju diploidnih trotov zaradi sorodstva v sokrvju.

Na drugem mestu sem čital, da je Woyke pokazal nemškemu gostom triploidne čebele, ki ne morejo več pikati. Vzgojil jih je, ko je matice osemenjeval s semenčicami diploidnih trotov (op. prevajalca).

O **sokrivnih okvarah**, ki nastajajo neodvisno od posledic dednostne enakosti v seksalelah, je delal nove preizkuse dr. BRÜCKNER v Münchnu. Že prej so ugotovili, da čebele iz sokrvja pri uravnavanju temperature v gnezdu niso tako natančne kot čebele iz zdravih panjev. Sedaj je še ugotovil, da čebele iz sokrv-

nih panjev tudi ne privabijo za polet na pašo toliko novih čebel, kot jih privabijo normalne čebele, pa čeprav je paša še tako zapeljiva. Zato si prav lahko predstavljamo, da taki panji tudi v donosu medu zaostajajo.

Posebno pomemben činitelj, da se v naravi uveljavijo žuželke, ki ustvarjajo skupnost' je **negovanje zalege**, ki je že do skrajnosti izvedeno. Mlado neobogljeno zalego skrbno varujejo in jo pitajo. Pri najbolj razvitih združbah, kot so čmrliji, ose in čebele, je negovanje zalege celo za stopnjo povečana. Bube namreč združujejo pri visoki in enakomerni temperaturi, da se hitreje razvija in zaradi tega se razvoj tudi prej konča, ne glede na spremembe v zunanjem okolju. Le na ta način lahko doseže čebelja družina že v maju svoj najvišji razvoj, da lahko izkoristi pomladansko cvetno naravo in se tako pravočasno razmnožuje.

Kdo pa pojasni čebelam in sršenom da so pod pokrovcu bube, ki potrebujejo pri čebelah 34°, pri sršenih pa 30° C valilne toplote? Na kakšen način spoznajo žuželke, da so v celicah pod pokrovcu res neobogljene bube? To vprašanje je na zanimiv način rešil dr. GNÄDIGER v praktičnem delu. Kot najidealnejši objekti za taka opazovanja so se izkazali pokriti matičniki. Po dosedanjih izkušnjah so raziskovalci računali na feromone, ki jih izločajo bube in opozarjajo negovalke, da se v pokriti celici nahaja živo bitje, ki nujno potrebuje toploto. Toda stvar le ni bila tako enostavna. Prazni matičniki, iz katerih so ravnokar zelo previdno odstranili matično bubo, varovalk nikakor niso zanimali. Enak neuspeh so dosegli, ko so matičnik ovlažili z izcedkom, ki so ga napravili iz matičnih bub. Sele, ko je raziskovalec GNÄDIGER vložil v matičnik kamenček iste teže kot matična buba, so začele čebele ogrevati celico. Toda po 5 urah se za celico zopet niso več zanimale. Ko so matičnik namazali s svežim izcedkom iz matičnih bub, so čebele matičnik zopet ogrevale. Torej sta za valjenje pokritih celic potrebna dva činitelja:

— Celica ne sme biti prazna, ampak mora vsebovati predmet, ki po teži predstavlja matično bubo.

— iz celice mora puhteti vonj, kot bi izhajal iz žive matične bube, ki pa v nekaj urah izpuhti.

S takim dvojnimi zavarovanjem narava preprečuje, da bi čebele izvrševale nepotrebno delo. Praznih celic in matičnikov z mrtvimi bitji nikoli ne ogrevajo. Tudi pri sršenih smo nekaj podobnega odkrili, le da snovna vonjava traja daljšo dobo. To snov smo tudi sintetično postavili in uspelo nam je, da so sršeni ogrevali celice, v katere smo vložili obtežilne kamenčke in jih namazali s feromonom iz bub. Nadvse zanimiv dokaz prefinjenega znanstvenega raziskovanja!

To je kratek posnetek osnovnih misli raznih zanimivih referatov s tega kongresa. Dodali bi še važno stališče, ki ga je izoblikoval raziskovalec M. LINDAUER o tako imenovani **harmoniji v čebelji družini**. Tiče se namreč osnovnega vprašanja, na kakšen način je možno v go-mazeči množici čebel doseči, da je **vedno vse delo ob pravem času opravljeno**. Sem šteje krmljenje žerk z medom, pelodom ali vodo, ogrevanje oziroma hla-jenje zalege, snajenje panja, graditev novega satovja, letanje na pašo za nabira-nje dobrin itd.

Lindauer je že pred časom opazil, da mnogo čebel nekako brezdavno ždi na sa-tovju ali se brezciljno preriva po panju. Ali so »marljive« čebele res lahko brez-pokazala, kako pomembni so ti »brezpo-selneži« za harmonijo v čebelji družini. Tako imenovani »sprehajalci« se namreč seznanjajo s trenutnimi potrebami v pa-nju. Kadar naletijo na lačne žerke in, če imajo na razpolago krmilni sok, ga takoj ponudijo žerki. Morda srečajo pašno če-

belo, ki se je ravno vrnila obložena s tovorom. Kadar so sprehajalke lačne, ob-sujejo pašno čebelo z vseh strani in z iz-tegnjenim jezičkom pohlepno odvezma-jo sladki tovor. Ta naglica spodbuja pašno čebelo, da naglo zapleše vabilni ples in pritegne nezaposlene čebele na pasišče. Posledica je naglo naraščanje pašnih če-bel in obilnejši donos medicnine v panj. Kadar pa pašni čebeli le obotavljajoče odvzemajo tovor, to se dogaja v panjih z malo zalege, gotovo s plesom ne vabi drugih čebel na pašo in tudi sama ne-rada izleti. Na tak način se urejujejo ču-doviti medebojni odnosi v družini po edino veljavnem pravilu, »povpraševanja in ponudbe«. Tako je preprečeno vsako breznačrtno delo, ki ne koristi potrebam panja. Ob preveliki vročini na primer, čebele takoj prekinejo z nabiranjem me-dičnine in peloda in se usmerijo na napa-jalniki z navadnega razloga, ker »brez-delna množica« odvzema pašnim čebe-lam prav pohlepno le vodo, za medicino in pelod pa se sploh ne zanimajo.

Cepprav ti pojavi ne pojasnujejo še vsega dogajanja v panju, pa vendar po-magajo k boljšemu razumevanju dogod-kov v čebelni družini. Misleči čebelar se ne zadovoljuje le s tem, da po določenih receptih opravlja svoje družine, toči med in vzredi letno morda par mladih matic. Vedno se bolj trudi, da bi bolje razumel okoliščine, ki zahtevajo njegov poseg v dogajanje čebelne družine. To pa je na-predek v lastni čebeloreji.

Dr. Fr. Ruttner v ADIZ 11/77

prevedel Julij Mayer

OBVESTILO ČEBELARSKIM ORGANIZACIJAM

Cebelarske organizacije, ki do sedaj še niso poravnale člana-rine ZCDS obveščamo, da naj čim preje poravnajo svoje obveznosti. V primeru, da tega ne bodo storile, ne bomo poslali četrto številko Slovenskega čebelarja njihovim članom.

IO ZCDS

IZKUŠNJA ZA PRAKSO

Čeprav z zanimanjem preberem vse, kar je napisano o čebelah, če mi je le dosegljivo, do danes še nisem zasledil, da bi kdo obravnaval trote v zvezi s porabo cvetnega prahu. Seveda ne bom mogel postreči s številkami, vendar bo moja naključna izkušnja le dala neko orientacijo, iz katere bo mogoče povleči koristen zaključek za prakso.

Tudi v Trnovskem gozdu tu pa tam dobro zamedijo hoja in daje obilno bero tudi čebelarju. Iz izkušenj pa vem, da ob dobri hojevi paši čebelne družine oslabijo prav zaradi pomanjkanja cvetnega prahu, ki ga tu ni v izobilju.

Neko poletje sem imel čebele na robu Trnovskega gozda. Na robu zato, da bi imele čebele na voljo tudi dovolj cvetnega prahu. Zaradi bližine gozda, ki je obilno medil, in bližine travnikov s cvetočim grmičevjem in travniškimi cveticami, ki so dajali dovolj peloda, so bile pašne razmere zelo ugodne.

Nekega dne sem pregledoval svoje družine in našel v enem izmed panjev krajni sat v gnezdu na obeh straneh poln peloda. »No, to bo pa odlična rezerva,« si mislim. Ker pa nisem imel rezervnega sata s sat-

nico — kljub visokemu poletju so čebele še vedno gradile — sem sat s cvetnim prahom prestavil v medišče, na njegovo mesto v plodišču pa sem vstavil gradilni satnik, in na vse pozabil. Ob ponovnem pregledu sem ugotovil, da so čebele gradilni satnik dogradile s trojim satjem, matica pa ga je zaleгла. Ker pa je bila zalega še odkrita, sem sat prestavil v medišče z namenom, da bom trote, preden se izvalijo, uničil. Čas za praho matic je namreč že pred časom minil, za prodajo pa matic nisem vzrejal. Stvar je ponovno šla v pozabo. Ni se mi namreč zdela tolikšne važnosti, da bi si jo zapisal. In kaj sem našel ob ponovnem pregledu? Troti so ostali v medišču, a preselili so se na sat s cvetnim prahom, čeprav ni bil v neposredni sosesčini s trojim satom, in pelod skoro do zadnje mrvice pospravili.

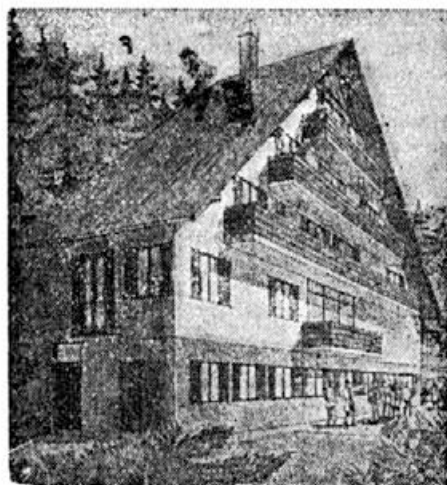
In zaključek? Danes, ko se poraba cvetnega prahu vedno bolj širi, je omejevanje trotje zalege — zlasti v času, ko trotov ne potrebujemo več za praho matic — umestno s stališča gospodarnosti.

Želel bi, da bi se v tej zadevi oglašil še kak čebelar in sporočil svoje izkušnje.

Lojze Ličen

Na zalogi imamo še jubilejne značke ZČDS zato pozivamo čebelarske organizacije, še posebno tiste, ki do sedaj niso kupile še nobene značke, da jih naročijo vsaj toliko kolikor imajo članov.

ZČDS

PRISPEVKI ZA ČIC

Čebelarska družina Vič:

Babnik inž. Jože	100.00
Stojaković Dušan	100.00
Kopač Albin	100.00
Babnik Anton	50.00
Bernik Mirko	50.00
Košir Jože	50.00
Vidmar Avgust	50.00
Dimic Valentin	50.00
Podlesnik Anton	50.00
Novak Vinko	50.00
Ožbot Robert	50.00
Skupaj	700.00

Čebelarska družina Semič:

Dihenberger Alojz	30.00
Malnarič Ivan	30.00
Štrukelj Sandi	30.00
Pečavar Martin	30.00
Kambič Alojz	30.00
Plut Stane	30.00
Kočevar Alojz	30.00
Zalec Polde	30.00
Ivanetič Ludvik	30.00
Vraničar Anton	30.00
Suštarič Ivan	30.00
Koler Ernest	30.00
Kraševac Adolf	30.00
Kočevar Jože	40.00
Štubler Branko	30.00
Golobič Anton	30.00
Stariha Alojz	30.00
Pavlin Mirko	60.00
Klopčič Franc	30.00
Stariha Jože	30.00
Sever Jože	30.00
Mauser Jože	30.00
Ivanšek Janez	30.00
Sepular Martin	30.00
Troje Karel	30.00
Skupaj	790.00
Podberšek Miha — ČD Semič	90.00
Ahačič Ladislav ČD Ljubljana	150.00
Ocepek Franc ČD Ljubljana	34.00
Zveza čeb. družin Ljubljana	1,000.00
ČD Maribor Center	1,296.00
ČD Radovljica	1,000.00
Meglič Janez Čedovlje	200.00
ČD A. J. Breznica	1,000.00
Pavle Herbst — Ljubljana	150.00
Saldo sklada — prispevki članov znaša na dan 1. 2. 1978	203.552,40

OBRAČUN SKLADA ZA IZGRADNJO ČEBELARSKEGA DOMA NA BRDU PRI LUKOVICI ZA 1977 LETO

	dohodki:	izdatki
od 31. 12. 1967 do 31. 12. 1976 promet	946.850,65	919.785,05
prispevki članov v letu 1977	165.185,40	
Zveza ČDS — razlika sladkorja	507.848,85	
izdatki in naročena dela v 1977. letu		274.567,25
	1.619.804,90	1,194.352,30
saldo sklada 31. 12. 1977		425.532,60
	1,619.884,90	1,619.884,90

POJASNILO O VODENJU KNJIGOVODSTVA ZA ČEBELARSKE ORGANIZACIJE

Na postavljena vprašanja nekaterih čebelarskih organizacij glede vodenja knjigovodstva po enotnem kontnem planu (Uredba o kontnem planu in bilancah za druge uporabnike družbenih sredstev Ur. l. SFRJ, št. 42/77) dajemo naslednje pojasnilo:

Društva in zveze, ki uporabljajo samo društvena sredstva (članarina in prispevki članov), niso dolžni voditi knjigovodstvo po zgoraj citiranem predpisu in jim ni treba pošiljati zaključni račun Službi družbenega knjigovodstva. Kontrolo materialno-finančnega poslovanja opravlja nadzorni odbor društva.

Društva, občinske in medobčinske zveze, ki uporabljajo družbena sredstva, tj. prejemajo denarna sredstva od družbenopolitičnih skupnosti ali organizacij združenega dela (krajevna skupnost, občina, podjetje), ali se bavijo z neko gospodarsko dejavnostjo (trgovino, prireajo javne prireditve) so dolžni voditi knjigovodstvo po sistemu enotnih računov predpisanih s pravilnikom o vsebini posameznih kontov v kontnem planu za druge uporabnike družbenih sredstev (Ur. l. SFRJ, št. 51/77) in dostavljati Službi družbenega knjigovodstva zaključni račun in periodične obračune.

Za zavezance takega knjigovodstva je izdala Zveza računovodstvenih in finančnih delavcev SR Slovenije priročnik »KNJIGOVODSTVO PRI DOLOČENIH UPO-RABNIKIH DRUŽBENIH SREDSTEV«, v katerem so obrazložene sheme knjiženj in pomembnejši predpisi vezani za vodenje takega knjigovodstva.

Zavezanci sami odločajo o tem, ali bodo vodili knjigovodstvo sami, ali bodo za to pooblastili tožadevni servis.

ZČDS

OBRAČUN REVIE SLOVENSKI ČEBELAR ZA LETO 1977

Odhodki (stroški)

1. Uredniški honorar (2.860 × 12)	din	34.320.—	
2. Avtorski honorar	din	39.333,45	
3. Stroški tiskarne	din	395.406,50	
4. Poštnina	din	68.730.—	
5. Stroški opreme — ekspedit	din	19.635.—	
6. Stroški administracije	din	37.105,65	
7. Drobní material	din	1.500.—	din 596.030,60

Prihodki

1. Naročnina revije	din	44.299,75	
2. Bilten »Medex«	din	128.000.—	
3. Mali oglasi	din	3.693,50	
4. Dotacije	din	37.500.—	din 213.493,25
Pokriti odhodki iz članarine			din 382.537,35

V letu 1977 je izšlo 12 številčk revije Slovenski čebelar v skupni nakladi 76.800 izvodov.

Stroški enega izvoda znašajo 7,75 dinarjev, stroški celega letnika (12 številčk) pa 93 dinarjev.

Analiza članarine za 1978 leto

1. Članarina SPOJ (Zveza čebelarских organizacij Jugoslavije)	5 din
2. Stroški revije Slovenski čebelar	95 din
3. Osebni dohodki delavcev v administraciji ZČDS	40 din
4. Stroški delovanja komisij pri Zvezi	50 din
5. Ostali materialni stroški	10 din
Skupaj	200 din

NEKAJ ZAKLJUČKOV IN SKLEPOV III. SEJE SPOJ

Izvršni odbor SPOJ je imel 24. XII. 1977 svojo III. redno sejo in posreduje-mo iz zapisnika nekaj sklepov in stališč:

— naša delegacija, ki se je udeležila kongresa v Adelaidi, nas je dostojno za-stopala in se držala vnaprej določenih smernic.

— v delegacije, ki bodo odslej poto-vale na kongrese in razstave, morajo biti vključeni tudi čebelarji — praktiki in ne samo predstavniki Zvez;

— sprejet je program priprav za III. kongres čebelarjev Jugoslavije v Osiје-

ku, ki bo leta 1979 in izvoljen organiza-cijski odbor;

— sprejet je sklep, da posamezne Zveze za kritje stroškov kongresa in raz-stave vplačajo po 20,00 dinarjev po čla-nu, na kak način bodo Zveze ta sredstva zbrale je v njihovi pristojnosti;

— sprejet je prvi osnutek Pravilnika o priznanjih, ki jih podeljuje SPOJ (Zlata matica, Srebrna matica in Brona-sta matica) s pripombo, da se priznanje ne more podeliti po smrti;

— sprejet je načrt Poslovnika o delu skupščine SPOJ.

PRODAM

28 AŽ panjev na 9 n 10 satov, čebelarско orodje, satnice, satnike in čebelnjak v gradnji, z vsem gradbenim materialom, Ostalo po dogovoru, teleson 061 557 332. Kaič Pavla, Sojerjeva 7, 61000 Ljubljana

Prodam 15 čebeljih družin na satju brez panjev na 9 satov. Peter Zupan, Zalog 57, 64207 Cerklje na Gor.

Prodam LR panje — dobro ohranjene in nove. Rak Ivan, Gotovlje 63310 Zalec.

KUPIM

15 rabljenih čebeljih AŽ panjev. Ponudbe na naslov Stepančič Božo, Stara c. 12, 66320 Portorož

Kupim panje z družinami. Tel. 066 22 360, Koper, Sermin Bagatelj

Kupim prazne AŽ panje in nekaj praznih 4 ali 5 satarjev. Jani Smrekar, Kresnice 87, 61281 Kresnice

Stanko Kavšek

Nihče, kdor ga je poznal, ni mogel verjeti, da Stanka Kavška p. d. Vidmarjevega iz Zavodnje pri Šoštanju ni več. Smrtno se je ponesrečil, ko se je 22. decembra 1977 zvečer vračal na traktorju domov. Vozilo se je na ovinku prekucnilo in pokopalo pod se-

boj svojega voznika.

Stanko je bil šele 42 let star in ni bil poročen. Na njegovem domu so bile čebele že od nekdaj, in tako se je Stanko že v svoji rani mladosti povezal z njimi. Nekaj let je bil cestar, pozneje pa se je raje posvetil živinoreji in kmetijstvu. Bil je eden izmed tistih čebelarjev, ki znajo tako pozorno prisluhniti skrivnostnemu življenju čebel, da ga potem popolnoma prevzamejo. Mladi mož ni imel rad le čebel in živine, še bolj so mu bili pri srcu širni smrekovi gozdovi okoli njegovega doma. Dobro jih je poznal in vedel, kje se vsako leto pojavi prvo medenje in katere ušice napovedujejo dobro bero. Pri njem so se ustavljali dolinski čebelarji, ki jih je Stanko stalno obveščal o medenju. K njemu pa so prihajali tudi drugi prevaževalci, ki jih je zanimala paša. Vsem je pridno pomagal pri nakladanju in razkladanju panjev. Bil je dober, nesebičen in plemenit človek. Vsi so ga imeli radi in zato med ljudmi ni imel nobenega sovražnika. Ko da bi vedel, da se poslavlja od svojih ljubljensk, jih je letos izredno pazljivo zapažil, nameraval pa je še razširiti svoje čebelarstvo.

Na pogrebu so ga spremljali sosede in bližnji čebelarji. Belo krsto je prekrilo nežno cvetje, ki je pričalo o tem, kako priljubljen je bil. Nam čebelarjem bo ostal Stanko v najlepšem spominu. Upamo, da bodo ostale čebele pri hiši in da bo odslej skrbela zanje njegova sestra Angelca.

SE

Ciril Košir

V novembru je zapustil čebelarske vrste v 58. letu starosti delovni član družine Ciril Košir.

Rodil se je na Hrušici pri Jesenicah v revni delavski družini in je tako že v rani mladosti okusil grenkobo življenja. Številna družina mu ni dovoljevala lagodno

življenje, zato je že kot mlad fant moral prijeti za delo in se sam preživljati. Bil je še edina živa priča in očividec usmrtitve 45 talcev na Hrušici. Prisiljen od Gestapa je moral še s tremi sodelavci naložiti ustreljene žrtve ter počistiti kraj zločina. To je bilo delo vodje jeseniškega Gestapa — Klementa Druškeja.

Prisilno mobiliziran v nemško vojsko je prehodil dosti dežel vendar vedno z mislijo vrniti se domov. Ta misel mu je tudi pomagala pri pobegu in vključitvi v NOV, kjer se je boril do končne zmage nad fašizmom.

Vsa ta doživetja so izoblikovala in utrdila njegov značaj ter vnela ljubezen do čebelic. Zato ni slučaj, da se je predvsem posvetil čebelarstvu, zgradil je moderen čebelnjak in jeseni zazimil 30 družin, nenadna smrt pa je prekinila to njegovo dejavnost. Z njegov smrtjo je družina izgubila agilnega člana, razgledanega čebelarja in dobrega tovariša. Spomin nanj bo živel, njegovo izmučeno telo pa mirno počiva na Dovjem s prelepo okolico pod Karavankami in pogledom na naše Julijce.

Čebelarska družina Jesenice

VABILO

Upravni odbor čebelarke družine Ljubljana vabi svoje člane in čebelarje okoliških družin na predavanja:

16. 3. 1978 ob 18. uri. Pašna obdobja in priprava čebel na spomladansko pašo. Predavatelj: prof. Edi Senegačnik

23. 3. 1978 ob 18. uri: »Preventiva bolezni in zdravljenje čebel«. Predavatelj: dr. Nežka Snoj

14. 4. 1978 ob 18. uri: »Pridobivanje čebeljih proizvodov in obnova satja«. Predavatelj: Lojze Kastelic.

Vsa predavanja bodo v dvorani KS »Kolodvor«, Moše Pijadejeva 22, Ljubljana.

ČEBELARSKO DRUŠTVO SEŽANA OBVEŠČA

čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebele na pašo na območje SO Sežana, da morajo imeti ustrezno spričevalo o zdravstvenem stanju čebel.

Spričevalo in naslov lastnika naj bo na vidnem mestu pri panjih, ali gospodarju zemljišča.

Upravni odbor ČD Sežana

OBVESTILO

ČD Polje vabi člane in ostale čebelarje na predavanje tov. Fegeš Ivana o vzreji matic, ki bo 5. 3. 1978 ob 9. uri v osnovni šoli Polje.

Odbor ČD Polje

VABILO

Čebelarica družina Peter Močnik — Maribor vabi vse čebelarje Maribora na predavanje o temi: »Prvi prijemi pri čebeah spomladi«. Predavanje bo v nedeljo, dne 12. marca 1978 ob 9. uri, v dvorani Dravskih elektrarn v Mariboru, Vetrinjska 2/II. Predaval bo prof. Edi Senegačnik.

Čebelarica družina Peter Močnik

OBVESTILO

ČD Prebold obvešča vse čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebele na naše območje, da nam morajo obvezno poslati potrdilo o zdravstvenem stanju čebel, izdano letošnje pomlad. Če nam potrdila ne bodo poslali, jim bo čebele pregledala na njihove stroške občinska veterinarska inšpekcija. Vse prevaževalce prosimo, da se ravna po navodilih, da ne bi prišlo do neljubih posledic.

Za odbor čebelarke družine Prebold
Dušan Vedenik
63312 Prebold, Dolenja vas 86

* * *

Matice, vzreje 1978, nudimo po din 150 pri dobavi do 20. 6. in 130 din pri kasnejši dobavi. Glede roka preskrbe z zgodnjimi maticami ne moremo dati polnega jamstva. Vplačila — za najmanj dve — sprejemamo do 30. 4. na žiro račun: 50101-603-45800. Če naročite 10 ali več matic, vam na željo lahko dobavimo 2 različni reji.

Zavod za čebelarstvo Ljubljana,
Rožna dolina c. XIX/2

ČEBELARSKO DRUŠTVO NOVA GORICA

v dogovoru s pristojno veterinarsko službo,

o b v e š č a

prevaževalce čebel na akacijevo pašo na območje društva:

1. Z ustanovitvijo Čebelarskega društva Sempeter so se pasišča novogoriškega društva močno skrčila, saj obsegajo le ožji okoliš mesta z Rožno dolino in Staro goro, ker je veterinarska služba odredila karantensko zaporo nekaterih krajev.

2. Da bi se preprečilo širjenje kužnih in nalezljivih bolezni, se bo po navodilih veterinarske službe vodila stroga kontrola nad domačimi in v pašo pripeljanimi čebelami. Zoper čebelarje, ki bi pripeljali čebele na pašo, ne da bi si priskrbeli veljavno potrdilo, da njihove čebele niso okužene s kugo čebelje zalege in da nimajo drugih bolezni, ki po veljavnih predpisih terjajo karantensko zaporo, bo uveden postopek po veljavnih predpisih.

3. Zaradi pravilne razporeditve pasišč in zlasti zaradi preprečitve dovoza v kraje pod karanteno, ČD Nova Gorica poziva čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebele v pašo na njegovo območje, da do 15. aprila 1978 pošljejo prijavo, opremljeno z veterinarskim potrdilom o zdravju čebel. ČD bo poskrbelo za obveščanje pristojne veterinarske službe. Za vsa pojasnila in obvestila v zvezi z dovozom naj se čebelarji obračajo na naslov: Lojze Ličen, Cankarjeva 6, 65000 Nova Gorica, tel. (065) 22 779.

Nova Gorica, 6. II. 1978.

Čebelarsko društvo Nova Gorica
65000 Nova Gorica

PRODAM

Prodam tovornjak, čebelnjak in 60 AŽ panjev. Čebele so zdrave in veterinarsko pregledane. Čebelnjak ima na vsaki strani 24 AŽ panjev ter štiri močne dvigalke, ki so montirane v vogalih. S pomočjo dvigalk se lahko čebelnjak dvigne na potrebno višino, pod njega zapelje tovornjak nato se ga spusti na plato tovornjaka ter odpelje na drugo mesto. Tu se zopet dvigne z dvigalkami, tovornjak odpelje in čebelnjak spusti na primerno višino po želji.

Tovornjak TAM 4.500 je dobro ohranjen in v voznem stanju.

Franc Primc, Draga 20, 61292 Ig

PRODAM

Prodam prenosljiv čebelnjak za 18 AŽ panjev in 18 naseljenih AŽ panjev (devet-satarjev). Cena po dogovoru.

Maks Avšič, Novo Polje c. 3 št. 19, 61260 Ljubljana Polje

PRODAM

Prodam 60 naseljenih AŽ panjev 10-satarjev.

Miha Podberšček, Tugomerjeva 37, tel. 061 555 326, 61000 Ljubljana